Элим деб, юртим деб ёниб яшаш керак

Туркистон

1925 йилдан чиқа бошлаган

ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАРИ «КАМОЛОТ» ЖАМҒАРМАСИ ГАЗЕТАСИ

1996 йил 6 ноябрь Чоршанба.
№ 80 (14378)

ПРЕЗИДЕНТ ҲУЗУРИДА ҚАБУЛ

5 ноябрь куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов АҚШнинг «Кейс корпорейшн» компанияси президенти Жан-Пьер Россо бошчилигидаги делегация аъзоларини қабул қилди.

Ислом Каримов Ўзбекистон ва «Кейс корпорейшн» ўртасидаги муваффақиятли ҳамкорлик шерикларда ўзаро ишонч руҳини мустаҳкамлаганини, бу алоқаларни янада кенгайтириш учун пухта замин яратганини алоҳида таъкидлади. Мамлакатимиз қишлоқ хўжалиги техникасини нафақат сотиб олиш, балки ўзимизда ишлаб чиқариш ниятида эканини, шу боис жаҳонда катта обрўга эга «Кейс корпорейшн» билан тракторлар, комбайнлар, пахта териш машиналари ишлаб чиқаришда ҳамкорлик қилиш муҳимлигини қайд этди.

Жан-Пьер Россо Ўзбекистондаги корхоналарга ташриф чоғида мамлакатимизда юқори малакали мутахассислар кўплигига яна бир карра амин бўлганини, бу ўзаро ҳамкорликнинг муваффақиятини таъминлашда алоҳида аҳамият касб этишини айтди.

Суҳбат чоғида ҳамкорликдаги лойиҳаларни амалга ошириш, жумладан қишлоқ хўжалиги машиналарига техник хизмат кўрсатиш нуқталарини тузишни жадаллаштириш билан боғлиқ масалалар муҳокама қилинди.

Қабул маросимида Ўзбекистон Бош вазири Ўткир Султонов иштирок этди.

(ЎзА).

ҲУЖЖАТ ИМЗОЛАНДИ

Мамлакатимизда меҳмон бўлиб турган АҚШнинг «Кейс корпорейшн» компанияси президенти Жан-Пьер Россо бошчилигидаги делегация аъзолари 5 ноябр куни республика Вазирлар Маҳкамасига ташриф буюрди.

Суҳбат чоғида Бош вазир Ўткир Султонов Ўзбекистон ҳукумати билан «Кейс корпорейшн» компанияси ўртасидаги ҳамкорлик янги тараққиёт босқичига қадам қўяётганини қайд этди. Келгусида мамлакатимиз қишлоқ хўжалигини юксак технология билан таъминлаш, замонавий тракторлар ишлаб чиқарадиган корхоналар барпо этишда мазкур компания билан ҳамкорликнинг аҳамияти катта эканини таъкидлади.

Учрашув сўнгида Ўзбекистон ҳукумати билан «Кейс корпорейшн» компанияси ўртасида узоқ муддатли ҳамкорлик тўғрисидаги ҳужжат имзоланди.

МУЗОКАРАЛАР БОШИ БЕРК КЎЧАГА КИРИБ ҚОЛДИ

Россия Бош вазири Виктор Черномирдин Рязанда журналистларга баёнот бериб, Қора денгиз флоти билан боғлиқ масалаларда якуний қарор қабул қилиш ва шу масалада Киев билан ўтказилаётган музокаралар ҳозирча бирор натижа бергани йўқ, деди. 24 октябрь куни флот ҳақида Ельцин ва Кучма имзолаган шартнома ҳеч қандай натижа бермади. Аввалги шартномалар ҳам икки томонлама қарама-қаршиликлар туфайли муваффақиятсизликка учраган эди.

ВИЗИТ ЯКУНЛАНДИ

ОБСЕ ҳомийлигида ўтаётган Озарбайжон ва Арманистон ўртасидаги Тоғли Қорабоғ можаросини бартараф этиш бўйича музокараларда ҳамраислик қилаётган Финляндиянинг икки йиллик муддати тугаши муносабати билан ушбу мамлакат ташқи ишлар вазири Тарья Халоненнинг Арманистон ва Озарбайжон визити якунланди. Озарбайжон Президенти Ҳайдар Алиев Тоғли Қорабоққа «олий мухторият мақоми» берилиши ҳақида Халоненга ўз фикрини билдирган. Алиев Озарбайжоннинг ҳудудий яхлитлиги сақланиб қолинишини яна бир бор таъкидлаб, ОБСЕнинг Минск гуруҳи ишини танқид қилди. Қорабоғ музокараларининг кейинги босқичи 18 ноябрь куни Хельсинки шаҳрида бошланади.

ТОЖИК МУХОЛИФАТЧИЛАРИ ЎН НАФАР ГАРОВГА ОЛИНГАНЛАРНИ ОЗОД ҚИЛДИ

27 октябрь куни Комсомолобод яқинида тожик мухолифатчилари томонидан 35 нафар милициячилар гаровга олинган эди. Улардан ўнтаси ҳеч қанда шартсиз озод қилинди. Мухолифатчилар раҳбари Саид Абдулло Нури Тожикистон марказидаги назорат постлари олиб ташлангандан сўнг қолган одамлар ҳам озод қилинади, деб айтди. Яна у бу учун ҳукумат томонидан қамоққа олинган мухолифатчиларнинг тўрт нафар аъзоси ҳам озод қилиниши лозим деди.

«АВТОВАЗ» ТАН ОЛДИ: «НЕКСИЯ» «ЖИГУЛИ»ДАН АФЗАЛ ЭКАН

«Нексия» афзалми ёки «Жигули»? Диққат бўлманг, сизни ҳозирча ўйлантириб турган бу саволга «АвтоВАЗ» ҳиссадорлик жамияти дилерлари уюшмаси мутахассислари асосли жавобни топишди.

РАТА-ТАСС мухбирининг хабар беришича, россиялик мутахассислар «ВАЗ-2110» янги моделли ва Ўзбекистонда жанубий кореялик ҳамкорлар билан чиқарила бошланган «Нексия» автомобилини қиёсий таҳлил қилиб чиқдилар. Таҳлил натижалари барча курсаткичлар бўйича «Нексия» «Жигули»нинг янги моделидан бир неча баробар устун эканини курсатди.

Мутахассислар Ўзбекистонда ишлаб чиқарилаётган «Нексия» юксак сифатга эга автомобил эканини, унинг бутловчи материаллари сифати ҳам аълолигини эътироф этишди. «Нексия»нинг Россиядаги нархи эса қарийб «Жигули»ники билан бир хил: Россия миллий валютаси билан ҳисоблаганда 76 миллион рубл.

Дилерлар «АвтоВАЗ» ҳозиргача чиқарган мавжуд автомобилларни сотиш мушкуллигини, бу жараён келгуси йил апрелигача чўзилиши мумкинлигини қайд этишяпти. Шу сабабли улар завод маъмуриятига «Жигули»нинг янги русуми нархини 18-20 фоиз арзонлаштириш кераклигини таклиф қилишмоқда. «Нексия»нинг эса бозори ниҳоятда чаққон.

Қизиқ, нархни арзонлаштириш билан автохаваскорларни «йўлдан уриб» булармикан.

Акс-садо

ТАЛАБ ВА ИМКОНИЯТ

Яқинда Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлигида бўлиб ўтган кенгайтирилган Ҳайъат йиғилишида Президент И. Каримовнинг Жиззах ва Сирдарё вилоятлари сессияларида сўзлаган нутқидан келиб чиқадиган вазифалар муҳокама қилинди.

Муҳокамада Президентимиз томонидан кўрсатиб ўтилган хато, камчилик ва бой берилган имкониятлар Олий ўқув юртлари, уларнинг педагогик жамоаларига ҳам тўла тааллуқли эканини алоҳида таъкидлаб ўтилди. Зероки ҳар қандай соҳа мутахассислари мана шу билим даргоҳларида тайёрланадилар. Афсуски, таълимда, тарбия соҳасида йўл қўйилган камчиликлар амалий иш жараёнида ўзини намоён этмоқда. Бундан ташқари тан олиндики, Президент фармонларига кўра Олий таълим тизимидаги ўзгаришлар етарли даражадаги суръатларда эмас, мамлакатимизда кечаётган ижтимоий жараён шиддатига мос келмаётир. Олий ўқув юртлари аллақачонлар эътибордан қолган одатлардан воз кечмоқлари, таълим ва тарбиянинг янги технологиясини дадил ва мунтазам жорий этмоқлари лозим.

Ҳозирги шароитда маълумотлилик даражаси конкрет билимларнинг умумий миқдори билан эмас, балки тайёргарликнинг методологияси, компьютер техникасини билиши, энг муҳими «учинчи саводхонлик» — меҳнат, тафаккур, мулоқот, одамлар билан ишлай олиш маданиятига боғлиқ эканлигини аниқ тушунмоқ зарур. Президентимиз Сирдарё вилоят Кенгаши сессиясидаги нутқида таъкидлаганидек, маданият ақлий фаоллиятнинг муҳим таркибий қисмидир. У ватанпарварлик, миллий ифтихорнинг асосини ташкил этиб, маънавиятнинг замини бўлиши керак. Бу сифатларни шакллантиришга олий ўқув юртлари ўз кучларини сафарбар этишлари зарур. Ёш мутахассисларга янгича фикрлаш ва ишлаш кўникмаларини ва эҳтиёжларини сингдириш лозим.

Президент И. А. Каримовнинг «Маънавият ва маърифат» Республика жамоатчилик маркази фаолиятини янада такомиллаштириш ва самарадорлигини ошириш тўғрисида»ги фармонига мувофиқ, Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ўқув юртларида тарбиявий ишларнинг ғоявий мазмунини ва ташкилий тузилишини ўзгартириш бўйича айрим тадбирларни амалга оширмоқда. Проректорларнинг умумий сони қисқартирилган ҳолда маънавият ва маърифат масалалари бўйича биринчи проректор янги лавозими жорий этилди, бу ишларни юритиш учун бошқа хизмат ходимлари ҳисобидан махсус бўлим ташкил этилди, олий ўқув юртида йўналишда олиб бориладиган тадбирлар учун бюджетдан ташқари маблағлардан беш фоиздан кам бўлмаган миқдорини ажратиш тавсия қилинди. Бироқ жойларда бу янги тузилмаларни ташкил этиш сусткашлик билан амалга оширилмоқда, шу муносабат билан ишга бундай ёндашувни ўзгартириш учун биз ўзимиз, олий ўқув юрти раҳбарлари ишимизда жиддий ўзгариш ясашимиз, ташаббускор бўлишимиз, янгича фикрлашимиз, масъулиятдан қўрқмаслигимиз керак.

Шу билан бирга, олий ўқув юртларининг бюджетдан ташқари маблағлар тўплаш ва уни кўпайтириш, унумли фойдаланиши бугунги кунда долзарб юмушдир. Бундай маблағларнинг айни ўтиш пайтида олий ўқув юртларини қўллаб-қувватлашга ёрдам бериши, талабаларнинг ижтимоий ҳимоясига сарфланиши муҳим аҳамият касб этади. Вазирлик тасарруфидаги олий ўқув юртлари бу йўналишда фаол иш олиб бормоқдалар. Бюджетдан ташқари маблағларнинг ўсиб бориши, демак, ўз-ўзини молиявий таъминлаш ҳиссасининг ошиши, талабалар ва ўқитувчиларни моддий таъминлашга кўп маблағ ажратилиши, олий ўқув юртининг асбоб-ускуна ва анжомлари, ўқув моддий базасининг янгиланиши демакдир.

И. ҒАНИЕВ.

КОНСУЛХОНА ОЧИЛДИ

ИстамбулдаЎзбекистон Республикаси Бош консулхонасининг расмий очилиш маросими бўлиб ўтди.

Бош консулхона жойлашган янги муҳташам бинога кираверишдаги алвон лента Ўзбекистон Республикасининг Туркиядаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси Абдуғофур Абдураҳмонов ва Истамбулдаги Бош консули Умарали Худойбердиевлар томонидан қирқилгач, республикамиз Давлат байроғи кўтарилди. Тантанали маросимларда Туркия жумҳурияти ҳукумати аъзолари, Истамбул маҳаллий ҳокимияти ҳамда Анқара ва Истамбулдаги дипломатия корпуси вакиллари иштирок этдилар.

«Жаҳон» Ахборот агентлиги.

«Камолот» янгиликлари

«БИРОДАР, ҚЎЛНИ БЕРИНГ!..»

Кўз тегмасинку-я, «Камолот»чиларнинг бугунги фаолияти чаккимас. Жамғарманинг ҳудудий бўлимлари «сендан мен қолиб бўлибман!» қабилида иш тутишлари маълум маънода тўғри рақобатга олиб келмоқдаки, натижаси кўп ҳолларда биз кутгандан зиёда бўлмоқда.

Алқисса, Ўзбекистон ёшларининг «Камолот» жамғармаси Бухоро вилояти бўлими фаолиятидан бир шингил эшитинг.

Жамғарманинг вилоят бўлими Бухоро шаҳрининг 2500 йиллигига бағишлаб «Дўстлик» учрашувини уюштирдилар. Учрашувда республикамиз ёшларидан ташқари, бу ёғи Белоруссия-ю у ёғи Россия (Волгоград), Туркманистон ёшлари ҳам қатнашди. Уч кунга мўлжалланган мазкур тадбирнинг биринчи куни меҳмонлар мезбонлар ҳамроҳлигида кўҳна Бухоронинг диққатга молик жойлари билан танишдилар. Эртасига «Дўстлик» учрашуви тантанали равишда очилди. Кейин боғча болалари концерт қўйишди. Улардан сўнг таэквондочилар чиқишлари томоша қилинди. Шунинг баробарида маҳаллий ёшларнинг зардўзлик санъати билан ҳам таништирилди. Бухоронинг муборак тўйига бағишлаб шаҳардаги 66-болалар боғчаси, 14-, 17-, 8-, 29- ҳамда 2-сонли ўрта мактаб ўқувчиларининг чиқишларига-ку гап йўқ! Хулласки, саёҳат устига саёҳат, концерт устига концерт бўлди.

Учинчи куни эса байрамона тушликдан сўнг меҳмонларни иззат-икром билан кузатиб қўйилди.

Тантаналарда Ўзбекистон ёшлари «Камолот» жамғармаси бошқаруви раиси ўринбосари Алишер Тешабоев иштирок этди.

«Дўстлик» учрашувининг қисқача тафсилоти шу. Сезиб турибмизки, ушбуни ўқигач, «иби, намунча баландпарвоз ёзилди?» дейишингиз турган гап. Бизнинг жавобимиз битта: энди биродаржон, «Дўстлик»дай тадбир ҳамма вақт ўтказилавермайди. Қолаверса, бунақа тадбир ўтказиш учун «Камолот»чилардай ташкилотчилар анқоннинг уруғи, десак лоф бўлмас... Шундай экан, бундай маслакдошларнинг бошидан сув ўгириб ичсак ҳам кам. Зораки, ушбуни ўқиб жамғарманинг Бухородаги фаоллари чарчоқлари ёзилса...

Т. АЛИЕВ

Долзарб мавзуда суҳбат

АРМИЯДА ХИЗМАТ ҚИЛИШ — ФАХРЛИ БУРЧ

Маълумки, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси сентябрнинг бошида «Ҳарбий ва муқобил хизматнинг белгиланган муддатларини ўтаб бўлган шахсларни қуролли кучлар, чегара ва ички қўшинлар сафларидан захирага бўшатиш ва фуқароларни муддатли ҳарбий ва муқобил хизматга навбатдаги чақириш тўғрисида» қарор қабул қилди. Ҳозирги вақтда ҳукуматнинг бу муҳим қарори қандай бажарилмоқда? Республика Мудофаа вазирлиги бош штаби бошлиғининг ўринбосари, полковник Ш. Қамбаров билан шу ҳақда суҳбатлашдик.

— Биз Вазирлар Маҳкамасининг қарорини аниқ бажармоқдамиз, — дейди Шавкат Турсунович. — Бу ҳужжатда 1969-1978 йилларда туғилган ва армияга чақиришни кечиктириш ҳуқуқига эга бўлмаган республика фуқароларининг 1996 йил октябрь-ноябрь ойларида муддатли ҳарбий ва муқобил хизматга чақирилиши айтилган. Шу муҳим қарорга асосланиб, мудофаа вазирининг тегишли буйруғи чиқарилди.

Армиямиз республикамиз истиқлоли ва халқимизнинг тинч меҳнатини қўриқлаш учун барча зарур нарсага эга. Президентимиз Ислом Каримов яқинда ҳарбий қисмлардан бирида бўлган пайтида бундай деди: «Биринчидан, қуролли кучлар сафида хизмат қилиш фахрли бурч, иккинчидан, бу эркаклар саломатлиги ва етуклигининг гаровидир... Олижаноблик, жасурлик каби инсоний фазилатлар айни армия шароитида шаклланади. Ҳатто ҳарбий кийимнинг ўзи ҳам одамга куч, жасорат ва ғурур бағишлайди». Бизнинг асосий вазифамиз қўшинларга соғлом, жисмоний жиҳатдан тайёрланган, халқимизнинг тинч меҳнати ва осойишталиги йўлида ҳар қандай вазифани бажаришга қодир бўлган йигитларни юборишдан иборат.

Мудофаа вазири томонидан тасдиқланган режага мувофиқ, мудофаа ишлари бошқармалари ва бўлинмаларининг чақирик комиссиялари шу йил 1 октябрдан иш бошлади. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши раисининг ўринбосари, Тошкент шаҳри, Ўзбекистон вилоятлари, шаҳарлари ва туманлари ҳокимларининг ўринбосарлари чақириқ комиссияларининг раисларидир. Ҳокимликларнинг вакиллари, мудофаа ишлари бошқармалари ва бўлимлари бошлиқлари ҳамда мансабдор шахслари, Ички ишлар вазирлиги ва Прокуратура, жамоат ташкилотлари вакиллари, тиббий ходимлар чақириқ комиссияларининг ишида иштирок этмоқда. Тиббий комиссиялар ҳокимликлар ва соғлиқни сақлаш муассасаларининг ёрдами билан чақириқни муваффақиятли ўтказиш учун зарур бўлган ҳамма нарса билан таъминланган. Саломатлиги яхши бўлмаганлиги учун армияда хизмат қилишга яроқсиз йигитларни армияга чақириш ҳолларини истисно этиш жуда муҳимдир.

Мамлакат Қуролли кучларининг барча қисмларида армияга чақирилган йигитларни кутиб олиш учун тайёргарлик тадбирлари амалга оширилди.

Армияга чақирилган йигитларни хизмат жойларига жўнатиш 10 октябрдан бошланди. Улар ҳарбий жамоаларга етиб келиб, бу ерда мардлик, жанговар маҳорат, ҳарбий биродарлик мактабидан ўтадилар.

— Армияга чақириш ишлари қайси вилоятларда яхши йўлга қўйилган?

— Йигитларни ҳарбий хизматга жўнатиш ҳамма вилоятларда кўнгилдагидек давом этмоқда. Аммо Наманган, Фарғона, Самарқанд, Сурхондарё вилоятлари, Тошкент шаҳри, шунингдек, Қорақалпоғистон Республикаси мудофаа ишлари бошқармалари хизматга чақириш ишларини яхши ташкил этганини, командаларни тўлдириб, уларни ўз вақтида ҳарбий қисмларга юбораётганини таъкидлаб ўтмоқчиман. Бу жойларда ҳокимликларнинг, жамоат ташкилотлари ва корхоналарнинг вакиллари юртдошлари хизмат қилаётган ҳарбий қисмларга мунтазам бориб туради, улар билан командирлар ўртасида оталиқ ёрдами кўрсатиш бўйича алоқалар ўрнатилган.

— Шавкат Турсунович, бу йилги кузги чақириқ баҳорги чақириқдан қандай фарқ қилади, унинг ўзига хос хусусиятлари нимадан иборат?

— Кузги чақириқ баҳоргидан деярли фарқ қилмайди. Баҳорда чақириқ комиссияларига асосан муддатли ҳарбий ва муқобил хизматга чақириладиган йигитлар таклиф этилса, ҳозир, кузги чақириқ ёшидаги барча фуқаролар комиссияга келиши лозим.

— Ёшларни ҳарбий хизматга тайёрлаш энг муҳим вазифалардан биридир. Ҳаётнинг ўзи бу ишни янада такомиллаштиришни, тайёргарлик ишларини ўтказишнинг янги усулларини излашни тақозо этмоқда. Мудофаа вазирлиги ҳозирги пайтда бу йўналишда нималар қилмоқда?

— Биз «Умумий ҳарбий мажбурият ва ҳарбий хизмат тўғрисида», «Муқобил хизмат тўғрисида» Ўзбекистон Республикаси қонунлари, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Ўзбекистон Республикаси Қуролли кучлари, чегара ва ички қўшинларида ҳарбий интизомни мустаҳкамлаш ва тарбиявий ишларни такомиллаштириш тўғрисида»ги қарори, мудофаа вазирининг буйруқлари ва кўрсатмалари талаблари асосида ёшларни армияда хизмат қилишга тайёрлашга доир тадбирларни мунтазам ўтказмоқдамиз.

Республика «Ватанпарвар» мудофаага кўмаклашиш жамияти марказий кенгашининг 33 та ўқув ташкилотида ҳамда республика Халқ таълими вазирлигининг тўққизта ҳунар билим юрти ва лицейларида мамлакатимизнинг халқ хўжалиги учун турли мутахассислар тайёрланмоқда. «Ватанпарвар» мудофаага кўмаклашиш жамияти ва Халқ таълими вазирлигининг бундай ташкилотларида мавжуд ўқув-моддий база армияга чақириладиган ёшларни ҳарбий ва жисмоний жиҳатдан тайёрлаш, уларни ҳарбий ватанпарварлик руҳида тарбиялаш юзасидан қўйилган вазифаларни бажаришга имкон беради.

Президент девони вакиллари ва Мудофаа вазирлиги ходимлари ёшларни армияда хизмат қилишга тайёрлаш ва чақириқни ўтказиш масалаларида ҳокимликлар, мудофаа ишлари бошқармалари ва бўлимлари, соғлиқни сақлаш, ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари қандай баҳамжиҳат ҳаракат қилаётганини бир неча бор текширдилар. Бу йил Самарқанд вилоятидаги Боғишамол ва Қўшрабод туманлари мудофаа ишлари бўлимларига, Тошкент шаҳрининг Юнусобод, Сирғали ва Миробод туманлари мудофаа ишлари бўлимларига шинам бинолар ажратилди, Тошкент шаҳрида ва Фарғона вилоятида йиғилиш пунктлари ишга туширилди, Сурхондарё вилоятининг Узун туманида мудофаа ишлари бўлимининг биноси қурилиши бошланди.

Республика ёшлари ўртасида даволаш-соғломлаштириш ишлари анча яхшиланди, бошқа кўп масалалар ҳам ижобий ҳал қилинди.

(ЎзА).

АМЕРИКА: XXI АСР ПРЕЗИДЕНТИ КИМ?

Бугун Америка халқи ўзининг янги Президенти номини эшитади. Эслатиб ўтамиз, кеча Америка Қўшма Штатларида бўлиб ўтган президентлик сайловларида ҳозирги Президент, Демократик партияси вакили Уильям Жефферсон (Билл) Клинтон, Республикачилар партияси раҳбари Роберт Доул ва учинчи номзод — Ислоҳотчилар партиясидан Генри Росс Перо кейинги тўрт йилликда АҚШ Президенти бўлиш учун кураш олиб боришди.

Аслида XX асрнинг сўнгги Президенти бўлиш учун кураш қарийб икки йилдан бери давом этмоқда. Зотан, демократ Билл Клинтон давлат тепасига келгач, бир йил ўтар-ўтмас республикачилар уни ташқи сиёсатда пассивликда айблашди. Бунинг оқибатида, социологик тадқиқотлар уни бор-йўғи 30 фоиз американиклар қўллаб-қувватлашини кўрсатди. Сўнг, балки шу пассивлик сабаб бўлди, шекилли, демократлар конгресс ва сенат сайловларида республикачиларга ўз мавқеларини топшириб қўйишди. Аксига олиб, штат губернаторлигига сайловларда яна республикачиларнинг қўли баланд келди.

Сабаб?! Нега энди, ўн икки йиллик танаффусдан кейин президентлик тахтини эгаллаган демократлар икки йил ўтар-ўтмас ўз ўринларини яна республикачиларга ўз қўллари билан топшириб қўйишди. Аввало, бунга пул ислоҳотларининг яхши олиб борилмагани, долларнинг жаҳон бозорида обрўси тушаётганлиги, ташқи сиёсатдаги камчиликлар сабаб бўлди, албатта. Буни эса республикачилар ўз сайловолди қуролларига айлантириб олишди.

Охири яхши туғалланган нарсанинг ўзи яхши деганларидек, бугунга келиб демократлар аста кучга кириб, президентлик сайловида яна ғолиб чиқишларига барчани ишонтиришмоқда. Клинтоннинг қуйидаги сайловолди дастури эса сайловчиларнинг қалбига илиқлик бахш этяпти, дейиш мумкин. Клинтоннинг шиори:

«Пуллик медицинага — ҳа. Лекин, кам таъминланган аҳоли учун соғлиқни сақлаш бепул бўлиши шарт».

«Қурол сотишга рухсат. Лекин, уни кўча-кўйда булар бўлмас олиб юришга йўқ».

«Пенсия миқдорини оширишга — ҳа. Фахрийларни ижтимоий муҳофаза қилиш, давлатнинг бош вазифасидир».

«Ўқиш — пуллик. Лекин кам таъминланган аҳолига бепул ўқишга рухсат берилади».

«Кредит бериш сиёсатини кучайтириш зарур».

Булар демократлар сайловолди дастурининг бор-йўғи бир қисмидир. Лекин, аҳолининг уларга бўлган ишончини ошириш учун шунинг ўзи кифоя.

Рақиб-чи?

Яна бир даъвогар Роберт Доул сайловолди компаниясида ҳисоб-китобда адашди. Унинг Клинтон командасини танқид қилишдан четга ўтмагани охир-оқибати барчанинг меъдасига тегди. Американиклар эса азалдан бир шиорга амал қилишади. Яъни, «Танқид қил, лекин бир нарсани йўқ дейишдан олдин, уни ўрнига нимадир таклиф қилишни ўйла».

Роберт Доулнинг эса фақат Оқ уйни, тартибга келтириш бўйича таклифлари сайловчиларни қизиқтирмаслиги маълум бўлди. Доулнинг яна бир таклифи солиқларни кўтаришдир. Бу эса одатдагидек солиқ тўловчиларига ёқмаслиги табиий. Айниқса, фахрийлар нега Доул бизнинг тенгдошимиз бўлиб, бизни ўйламайди дейишлари унинг ҳисоб-китобидаги камчиликларнинг яна бир исботидир.

Демак, Америка асримиздаги ўзининг сўнгги Президентини номини эшитиш арафасида турибди. Сўнгги тадқиқотлар Клинтоннинг ғалабасига имо-ишора қилмоқда.

Асрнинг сўнгги Президенти, сўзсиз янги асрнинг биринчи Президенти бўлади. Кўрайлик-чи, Америка янги асрга қайси йўл билан борар экан.

Нодир СУБХОНОВ,
«Туркистон» шарҳловчиси

«КАМОЛОТ»: ВОҲА ФАОЛИЯТИ ҚАНДАЙ?

Республика ёшлари «Камолот» жамғармаси Қашқадарё вилоят бўлими раиси Боймурод Юсупов жамғарманинг фаолияти ҳақида мухбиримизга қуйидагиларни сўзлаб берди:

— Жамғарманинг вилоят бўлими шу йилнинг 30 апрелида тузилди. Ишни жамғарманинг жойлардаги бўлимларини тузишдан бошладик. Ҳозирги кунда иккита шаҳар, 14 та туман бўлимлари фаолият кўрсатмоқда. Бундан ташқари вилоятнинг турли ташкилот ва жабҳаларида жами 532 та жамоатчилик марказлари ишлаб турибди.

Қолаверса, жамғармамиз вилоятдаги минглаб ёшлар ҳаётида фаол бўлиш учун зарур тадбирларни амалга оширишга ҳаракат қилаётир. Биламизки, «Камолот»дан кутилаётган биринчи талаб — ёшларга маънавий тарбияни, янгича тафаккурни, жисмоний етукликни, ҳаётга янгича муносабатни йўлга қўйишдан иборат. Бу масъулиятли вазифани бажариш учун «Камолот» жамғармаси Хотин-қизлар қўмитаси, «Наврўз», «Маҳалла» жамғармалари, «Соғлом авлод учун» халқаро хайрия жамғармаси вилоят бўлимлари, вилоят Халқ таълими, соғлиқни сақлаш, маданият ишлари бошқармалари, вилоят Жисмоний тарбия ва спорт қўмитаси, Касаба уюшмалари вилоят кенгаши ва бошқа жамоат ташкилотлари билан яқиндан алоқада ишламоқда. Утган қисқа вақт ичида маданий-маънавий соҳаларда кўпгина ишлар амалга оширилди. Ғалабанинг 51 йиллигига бағишлаб Жамғарма ходимлари жойларда Иккинчи жаҳон уруши ва байналмилал жангчи, ногиронларнинг уйларига ташриф буюриб, уларга совға-салом топширдилар. Мактаб ўқувчилари ўртасида экологик тарбияни кучайтириш мақсадида май ойида Қарши шаҳрида «Гуллар ва қушлар» байрами — вилоят кўрик-танлови уюштирилди. Биринчи июль — Халқаро Болаларни ҳимоя қилиш куни муносабати билан Қарши, Қамаши, Китоб туманларидаги меҳрибонлик уйларида тарбияланувчиларга совға-саломлар улашилиб, қизиқарли кечалар ўтказилди. Июнь ойида Амир Темур ўтган йўллар бўйлаб 6-Халқаро экспедиция билан ҳамкорликда Ғузор, Яккабоғ, Шаҳрисабз туманларида ёшлар билан учрашувлар бўлди. Ўрта мактабни битирувчи ўқувчиларга бағишлаб вилоят Халқ таълими, Ички ишлар, Маданият ишлари бошқармалари билан ҳамкорликда «Оқтун» оммавий-бадиий сайли ташкил қилинди. Халқ оғзаки ижодини, қизиқчилик ва сатира, масхарабозлик жанрини янада ривожлантириш ҳамда истеъдодли ёшларни қидириб топиш мақсадида вилоят маданият ишлари бошқармаси билан ҳамкорликда «Қизиқчи-96» вилоят кўрик-танлови ўтказилди. Барча олий ўқув юртлари, техникум ва коллежларда вилоят Халқ таълими ҳамда Касаба уюшмалари вилоят кенгаши билан ҳамкорликда битирувчи талабаларга бағишлаб «Хайрлашув кеча»лари бўлди. Ф. Хўжаев таваллудининг 100 йиллигига бағишлаб Қарши шаҳар ҳокимлиги ва Ўзбекистон Республикаси Миллий тикланиш Демократик партияси Қашқадарё вилоят кенгаши билан «Файзулла Хўжаев — истиқлол фидойиси» мавзуида Қарши Давлат университетида илмий-назарий анжуман ўтказилди. Вилоятимизда ёш ижодкорларни қўллаб-қувватлаш, маънавий-моддий рағбатлантириш ишлари ҳам диққат марказимизда турибди. Шу мақсадда Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмасининг вилоят бўлими билан биргаликда ўқувчи, талаба ва ишчи ёшлар орасида иқтидорли ижодкорларни оммавий-ахборот воситалари, телевидение орқали элга таништириш, ижодий ишларини нашр қилиш юзасидан тадбирлар белгилаб олдик.

Қарши Давлат университети қошида жамғармамизнинг Ахборот-маслаҳат маркази фаолият кўрсатмоқда. Марказ олдига ёшларни хорижий тилларни ўзлаштиришларида кўмаклашиш, тадбиркорлик ишларини йўлга қўйиш учун ахборот-маслаҳат хизматини кўрсатиш, замонавий технологияларни ишлаб чиқаришга жорий қилиш учун кўрсатмалар бериш каби мақсадларни қўйган. «Соғлом авлод учун» Халқаро хайрия жамғармасининг вилоят бўлими билан муассисликда «Камолот» газетасини ҳам чиқара бошладик. Юртимиз бой тарихга эга, турли шонли саналар кўп нишонланади. Аммо кўҳна Туркистон ижтимоий-сиёсий ҳаётида энг улкан иш — давлат тизимини тузиш ва уни юргазишни тадбиқ этиш билан муҳим ўрин тутган бобокалонимиз Амир Темур таваллудининг 660 йиллик тўйи алоҳида аҳамият касб этади. Бу санага бағишлаб вилоятимизда «Темурийлар маликалари талқини» кўрик-танлови, вилоят маданият ишлари бошқармаси билан биргаликда «Темурийлар маликалари ва шаҳзодалари сиймоларини яратиш бўйича вилоят рассомларининг кўриги каби ўнлаб тадбирлар ўтказилди. Қашқадарё вилояти ҳокимияти, Ўзбекистон Республикаси Давлат Жисмоний тарбия ва спорт қўмитаси ҳамкорлигида буюк Соҳибқирон Амир Темур хотирасига бағишлаб 10-13 сентябрь кунлари шаҳримизнинг Марказий уйингоҳида миллий кураш бўйича II-Халқаро турнирининг ўтказилиши ҳам фикримизнинг далилидир. Яна ушбу санага бағишлаб, «Амир Темур ўтган йўллар бўйлаб» супермарафонига 5 октябрда старт берилганидан газетхонлар яхши хабардорлар. Марафон қатнашчилари пойтахтда соҳибқирон таваллудига бағишланган тантаналар бошланиши арафасида 1363 километр масофани муваффақият билан босиб ўтиб, ўз вақтида етиб келдилар.

Бугун вилоятимизнинг 420 тонналик «оқ олтин» ҳосилини нест-нобуд қилмасдан йиғиб-териб олиш учун қашқадарёликлар астойдил тер тўкиб меҳнат қилмоқдалар. Вилоят ёшлар «Камолот» жамғармаси пахта мавсумини уюшқоқлик билан ўтказиш ҳамда унда ёшларнинг иштирокини таъминлашни назарда тутиб шу йилнинг 28 август куни ёш чўпонлар, ғалла ва пахта бригадирлари, ёш шоирлар, зиёлиларнинг, ўқувчи-талабалар ва тадбиркорларнинг вакиллари билан ўтказилган учрашувда вилоятимизнинг барча ёшларига қарата мурожаатнома қабул қилинди. Мурожаатномага асосан шаҳар ва туман бўлимлари махсус режалар тузиб, иш юритаётирлар. Ёшларимизнинг ташаббусини вилоят ҳокимлиги қўллаб-қувватлаб, махсус қарор қабул қилган. Мурожаат вилоят телевидениесида, «Қашқадарё ҳақиқати» газетасида, вилоят радиосида ва «Камолот» газеталарида эълон қилинди. Ҳозирги кунда пахта йиғим-теримида иштирок этиш учун далаларда меҳнат қилаётган ҳашарчи ёшларнинг яшаш жойларини ва маданий дам олишларини яхши ташкил этиш борасида фаолият кўрсатаяпмиз. Жумладан, Муборак туманида «Камолот» тарғибот-ташвиқот ва маданий хизмат кўрсатиш гуруҳи тузилди. Ушбу гуруҳ «Камолот» вокал-чолғу ансамбли қатнашчилари, шоир, ёзувчи ва қизиқчилардан иборат. Гуруҳ пахта далаларида меҳнат қилаётган ёшларга маданий хизмат кўрсатишни муваффақият билан адо этмоқда.

Косон туманида «Камолот» жамғармаси раҳбарлигида турли соҳаларда меҳнат қилаётган ёшлардан «Зарбдор» ёшлар бригадаси ташкил этилган.

Қисқа қилиб айтганда вилоят «Камолот» жамғармаси ходимлари ёшларнинг мамлакат ижтимоий-иқтисодий ҳаётида янада фаол бўлиши учун, мустақил республикамизнинг келажакда гуллаб-яшнаши учун қўлидан келган барча ишларни амалга оширмоқдалар, юқорида тилга олинган тадбирларни мунтазам ўтказиш учун бор кучлари билан ҳаракат қилмоқдалар.

Маълумки, фаолиятимизда жойлардаги жамоат марказларининг иши муҳим ўрин тутади. Жамоат марказлари жуда катта кучдир. У ўзининг бугунги кундаги тузилиши жиҳатидан бошланғич ташкилотлардан фарқ қилади. Ниятимиз — марказларни номига, расмий ташкилот эмас, маҳаллада халқнинг, жойларда жамоаларнинг ҳурматига сазовор бўлган, ёшлар ўртасида оммавий тарзда тушунтириш, тарғибот-ташвиқот ишларини олиб борадиган етакчи ташкилотга айлантириш. Ана шунда ёшларнинг «Камолот» жамғармаси жамиятда ўз ўрни ва обрўсига эга бўлади.

Суннат АЗЛАРОВ
ёзиб олди.

Суратда: Бухоро вилоятининг Жондор туманидаги Гагарин номли деҳқон фермер хўжаликлар уюшмасининг илғор теримчиси Шаҳодат ТУХТАЕВА.

Ж. ҚУРБОНОВ фотоси

Қанотли хабарлар

«АМИР ТЕМУР ВА ЗАМОНАМИЗ»

Яқинда «Камолот» жамғармасининг Навоий вилоят бўлими, вилоят маданият ишлари бошқармаси ва Навоий педагогика институти талабалари билан ҳамкорликда Қизилтепа тумани жамоа хўжаликлари меҳнаткашларига «Амир Темур ва замонамиз» мавзусида суҳбат ва катта концерт дастурини намойиш этишди. Тадбирда «Камолот» жамғармасининг бўлими раиси Матлуба Аизова, вилоят маданият бошқармаси мутахассиси Ғуломжон Раҳматуллаев ва вилоят ички ишлар бошқармаси, вилоят соғлиқни сақлаш бўлими вакиллари қатнашди. Вилоятдаги маданият бошқармасига қарашли «Ширин» ашула ва рақс ансамбли ижро этган куй ва қўшиқлар йиғилганларда катта таассуротлар қолдирди.

ИЖОДИЙ САФАР

Бағдод тумани ҳокимлиги вилоят маданият ишлари бошқармаси билан ҳамкорликда Жиззах вилояти пахтакорларига маданий хизмат кўрсатиш учун бир гуруҳ санъаткорлар билан йўлга чиқдилар. Ҳозиргача улар Зафаробод туманининг Охунбобоев, Ҳ. Олимжон ва Тинчлик номли жамоа хўжаликларида бўлишди. Шунингдек, санъаткорлар вилоятдаги ҳарбий қисмларда ҳам ўз чиқишларини намойиш этишди.

Бадиий ҳаваскорлик жамоаси қатнашчилари ижодий сафарларини давом эттирмоқдалар.

Мухтасар КАРИМОВА.

Газета — муштарий — газета

БИР МАВЗУДА ИККИ ХАТ

МИЛЛИЙЛИККА ЭЪТИҚОД

Менга кўпдан буён бир хаёл тинчлик бермайди. Миллат, миллийлик дея баралла айта оладиган кунлар келди. Айтаяпмиз ҳам. Чунки мустақиллик бундай эркинликни ҳадя этганига мана беш йил бўлди. Баъзан ойнаи жаҳон орқали катта-катта анжуманларда ҳам араб, ҳинд, туркман халқларини миллий либосларда кўрамиз. Бунга ҳамманинг ҳаваси келади.

Ўзбекистон ўз мукаммал маданиятига эга бўлган юрт. Ҳозир ҳам бутун ер юзи унинг камолига ҳавас билан боқади. Юртимиз жаҳонга юз тутган сари миллий либосларимиз ҳам баркамоллашувини кутгандим. Лекин қизларимиз, аёлларимизнинг миллий кийимларимизга бўлган эътиқоди камайгандай, назаримда. Энг замонавий, турли хил либослар, қимматбаҳо кийимларни сотиб олишга шунчалик берилиб кетдик-ки, минг тусда товланувчи товусдек атласларимизни унутиб қўйдик. Машҳур санъаткор Мукаррамахоним Турғунбоева хорижда ўзбек хонатласида рақс тушаётганда, у ердаги ватандошларимиз, атлас кўйлакни кўзларига суртиб йиғлашган экан. Шунда Мукаррамахоним Ўзбекистон нафаси уфуриб турган атласни уларга эсдаликка ташлаб келган эканлар.

Университетимизда ҳам аксарияти қизлар таҳсил олади. Уларнинг кийган кийимларини кўриб бошингиз айланади. Лекин ўзбекона тикилган атлас кўйлакли қизни топиш қийин.

Балки менинг фикримга кўпчилик қўшилмас. Лекин барибир ачинарли ҳол. Кўпчилик ипак матонинг киши соғлигига яхши таъсир этишини билишармикан? Синтетик матолар эса терининг нафас олишини қийинлаштиради, юрак фаолиятига ёмон таъсир этади. Ипак эса табиий ҳолда олинади. Атласда асабни тинчлантирувчи қувват борлиги аниқланган.

Булар аслида масаланинг иккинчи томони. Аввало инсонда ўз миллатига муҳаббат, элга эътиқод бўлса бировнинг кўрсатмасига ҳожат йўқ.

Салима МИРЗАЕВА,
Андижон Давлат университети ўқитувчиси.

ТОВУСДЕК ТОВЛАНМАЙДИ

Байрам баҳона болаларни шаҳар айлантириш учун чиқдик. Кўча тўла гўзал қизлар-аёллар, ҳаммасининг чеҳрасида байрам кайфияти. Тўп-тўп бўлиб кетаётган қизларга қараб ҳавасингиз келади. Эгнида ҳар хил модаларда тикилган, айниқса, европача услубдаги кўйлаклар.

Лекин улар орасида бирونта ҳам ўзбекнинг ўзбеклигини билдириб турувчи атлас кўйлак кийиб, сочлари қирққокил қилиб олгани кўринмайди. Наҳотки ял-ял товланиб кўзларни қамаштирувчи атласимнинг қадри пасайган бўлса? Ўзбек қизларига ҳеч қайси либос ўзимизнинг атласдек ярашмайди. Ўзга либос эса ҳеч қачон товусдек товланмайди.

Муҳаббат ИСМОИЛОВА, ҳамшира

ҚОЛОҚЛИК БАЛОСИ

Жарқўрғон туманида иқтисодий ислоҳотлар нега суст?

РАҲБАРЛАР НЕГА ТАЖАНГ?

Туман ҳокимининг қабулхонаси худди арининг уясидай: уч-тўрт одам тик турибди, беш-олти ёш-яланг стулга ўрнашиб олган. Боболар, момолар, хуллас, турли ёшдаги кишилар... Шу пайт ичкаридан туман ҳокими Норқобил Турдиевнинг ўзи чиқиб келди.

— Ҳозир вақтим йўқ. Тез бориб пахта терингизлар. қабул қилолмайман, кўраяпсизлар-ку, туман пахтадан жуда орқада.

Н. Турдиев кўринишидан хурсанд эмас эди. Сабаби нимада экан?

Ҳокимнинг биринчи муовини Тоштемир Хайруллаев билан учрашдик.

— Ука, мақтаб ёзадиган ҳеч нарса йўқ. Шунинг учун ҳамма тажанг, кайфият йўқ. Ҳозирча ёзмай турганингиз маъқул.

Туманларда пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисидаги маълумотга кўз югуртирдим. Вилоятда жами бўлиб ўн учта туман бор. Буни қарангки, Жарқўрғон рўйхатнинг охиридан биринчи ўринда мавсум бошидан буён михланиб турибди. Кунига йиллик режанинг бир фоизи миқдорида пахта тайёрланган. Йиллик режа аранг эллик фоизга етди. Бу ҳатто вилоят кўрсаткичидан сал кам йигирма фоиз орқада дегани. Аҳвол нега бунчалик ташвишли? Балки, далаларда ҳосил мўлдир-у, уни териб олишга улгуришмаётгандир? Туман ҳокими муовини, хотин-қизлар қўмитаси раиси Раъно Ғойимова шундай деди:

— Кеча ҳашарчиларни эллик-олтмиш чақирим олисдаги Музрабод туманига пахта теришга олиб бордик. Бугун яна қолганларини ҳам олиб кетмоқчимиз.

«Камолот» жамғармасининг туман бўлими раиси Номоз Абрайқулов ҳам шу мақсадда Музрабод туманига шошилинч жўнамоқчи бўлиб турган экан.

— Хўжалик раҳбарлари бизга ёрдам беришмаяпти. Шунинг учун айрим жойларда жамоатчилик марказларининг ишлари ҳам кўнгилдагидай эмас. Туман ҳокимининг махсус қарори чиққан. Аммо, йирик корхона, ташкилот ва хўжаликларнинг раҳбарларидан ҳануз садо чиққани йўқ. Шу сабабли ёшлар ўртасида турли қизиқарли тадбирларни ўтказишнинг иложи бўлмаяпти. — деди у.

Вилоят хўжаликларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисидаги маълумотга кўз югуртирдим. Афсус, Жарқўрғондаги хўжаликлар раҳбарлари рўйхатнинг охирги поғоналарини ҳеч кимга бергилари келмаяпти. Жами бир юз йигирма бешта хўжалик бор. Жарқўрғондагилари эса пахта тайёрлашда ҳатто юзинчи ўринни ололмаганидан кейин нимани умид қилиш мумкин? Нега аввалги машъал туман энди қолоқлар рўйхатига тушиб қолди?

Пахта тайёрлашда Алишер Навоий номли жамоа хўжалик деҳқонларининг шашти баланд. Унинг ёш, серғайрат раҳбари Баҳодир Олиёров билан бўлган гурунгни эсладим.

Туманда энг ёш раис менман. Хўжалик раҳбарларининг кўпчилиги эллик-олтмишни қоралаб қолган. Насиб бўлса, пахта режасини бир-икки ҳафтада бажариб қўямиз.

Лекин негадир бошқа хўжалик раҳбарларидан бундай қатъий, дадил фикрни эшитиб бўлмади. Ёшлик ғайрати барибир бошқача бўлар эканда.

ҚУРУҚ ҚОШИҚ ОҒИЗ ЙИРТМАСМИКИН?

Жарқўрғон автобус бекатида йигирма-ўттиз одам ўзаро гурунглашаётган эди.

— Бу шоҳбекат деганлари неча йиллардан бери қурилади. Аммо, ҳали-бери битадиганга ўхшамайди. Туман катталарига қачон Худо инсоф берар экан-а?

Тик турган момолардан бири узлуксиз жавраётган эди.

— Нима бало, ҳеч бўлмаса ўтириб дам оладиган ўриндиққа ҳам ёлчимаймиз. Бекат деганларида соялайдиган жойи ҳам йўқ.

— Агар шоҳбекат қурилиши давом этаверса 1997 йилда битиб қолар, сабр қилайликчи туман ҳокимлигидан Қаюм Эркаев ваъда берди-ку...

— Сабр қилайлик? Мана бу халқ судининг икки қаватли биноси қурилиши бошланганда туғилган чақалоқлар ҳам юра бошлади. «Тез ёрдам» шифохонаси қурилиши битган бўлсаям уни топшириш нимагадир чўзилгани-чўзилган...

Туманда ун комбинати қурилиши бошланганида дунёга келган гўдаклар келгуси йили мактабга борсакмикан, деб турибди. Тўғрисини айтсам, бу корхона қурилиши бошланганда ҳали Шеробод, Қизириқ туманларида ун заводи ҳеч кимнинг хаёлига ҳам келмаган эди. Лекин, бу туманларда шундай корхоналар аллақачон қурилган, бизда эса комбинат қурилиши бошландию, ҳафсала қилмай, ташлаб кетишди.

— Сиз айтаётганлар ҳали ҳолва, шиша заводи қурилармиш, деган гаплар бундан анча йиллар аввал катта шов-шув бўлиб кетди. Нима эмиш денг, бундай корхона вилоятда ягона бўлар экан, сўнгра, Жарқўрғон таниб бўлмас даражада ўзгариб, саноат шаҳрига айланармиш, ёшлар учун янги иш жойлари ташкил қилинар экан. Аммо, бу гаплар қуруқ ваъдалар эканлиги ошкор бўлиб қолди. Шиша заводи қурилиши кишанланган бедовдай тўхтаб қолганига бир-икки йил бўлди.

— Бундан ташқари 16 ва 56 квартирали уй-жой бинолари қурилишларини айтмайсизми?

— Буларни нима жин урган? Ваъдалари бошқача эди-ку?

— Э қуруқ қошиқ оғиз йиртар, дейдилар. Чала ётибдида. Уч йилдан буён биров қайрилиб қарамайди.

— «Сурхон» жамоа хўжалигидаги мактаб биноси қурилишини тезлаштириш на хўжалик, на туман раҳбарларининг эсига келяпти. Бошқа хўжаликларда ҳам шу аҳвол.

...Туман марказидаги кўчаларни айландик. Ободончилик ишларига эътибор берилмаган. Чанг йўллар, ифлос чиқитларга тўлган ариқлар, қуриган дарахтлар кишининг таъбини хира қилади...

ПАХТАЗОР ЭМАС, ЯНТОҚЗОР

Норали Боймуродов номли жамоа хўжалиги раиси муовини Юсуф Раҳматуллаев билан пахта далаларини айланиб чиқдик.

— Бу пахтазорми ё янтоқзор? — деди ҳамроҳим раис муовинига ҳазиллашиб.

— Ҳа, мен ҳам уялиб турибман. Ёзда ишчилар бегона ўтларни чопиқ қилишмаган. Шунинг учун далани ўт босиб кетганда.

— Демак, ғўзага берилган минерал ўғитларнинг нафи ҳар хил ўтларга кўпроқ тегибди-да. Бу кимнинг даласи?

— Абдуҳамид Ҳидиров бригадасига қарашли.

— Бригадада йиллик режа неча фоиз бўлди?

— Қирқ фоиздан ошгандиров, — деди участка бошлиғи Абдуғани Эшонқулов.

— Участкада аҳвол тузукроқдир?

— Участкаям қирқ фоиз атрофида пахта топширди.

— Сизнинг фикрингизча, нима учун бригада ва участкалар бунчалик қолоқ?

— Ёз ойларида ғўзаларга ишлов дуруст бўлмаган. Сув танқислигидан чаноқлардаги ҳосил салмоғи камайган.

— Хўжаликда пахта тайёрлаш режаси нега жуда орқада? Раис Маматқул Довутовни қаердан топса бўлади?

— Ғалла масаласида, прокуратурага чақириб кетишган. Бош ҳисобчи Хўшбоқ Хидиров ҳам ўша ёққа кетган, — деди Юсуф Раҳматуллаев.

— Нима, ғалладан кам ҳосил олганмисизлар?

— Гектаридан режадаги ўттиз тўққиз ўрнига йигирма олти центнердан дон етиштирдик.

Бригадир Абдуҳамид Ҳидиров бизни теримчилар ҳосил тераётган далага бошлади. Картанинг ўртасига бориб, ғўзаларни кўздан кечирдик. Ҳали очилмаган кўсаклар қолмаган ҳисоби.

— Пахта кам-ку? Даладаги олтмиш уч йигит-қиз ҳосил озлигидан вақтни деярли самарасиз ўтказишяптими, дейман?

— Рост, бу йил ишимизнинг мазаси бўлмади.

Ҳафиза Ҳидирова, Момогул Қурбонова, Матлуба Сафарова ва Гулноз Ҳидирова каби ёшлар билан гурунглашдик.

— Кунига ўттиз-ўттиз беш килограммдан пахта тераяпмиз, — дейишди улар афсуслангандек.

Қурбон Тошболтаев раҳбарлик қилаётган «Оққўрғон» жамоа хўжалигида теримчилар пахта камлигидан вақтни самарасиз ўтказишаётир. Хўжалик пахта тайёрлаш режасини энди қирқ беш фоиз атрофида бажарган бўлса-да, далада белига этак тутган ёшларнинг вақти беҳуда ўтаётганлигидан оппоқ очилган мўл пахта териш улар учун фақат орзу бўлиб қолганлигидан ачиниб кетасан, киши.

«СИГИРЛАРНИНГ ҚОВУРҒАСИНИ САНАЙСИЗМИ?»

— Туманда деҳқончилик ва чорвачилик нега қолоқ соҳалар бўлиб қолаяпти?

— Ҳа, бу тармоқлар анча орқада, — деди туман «Агрохизмат» уюшмаси раиси Чори Чўтпўлатов.

...Сулаймон Қобиловни тажрибали раҳбар дейишади. Аммо, нега у бошлиқ хўжаликда чорвачиликнинг аҳволи ташвишли? Фермерларга қандай кўмак берилаётир?

...Рақамларга кўз югурттирдик. Гўшт етиштириш режаси 28 фоиздан энди ошяпти. Қорамолларнинг бош сони 1995 йилдагига қараганда анча камайтириб юборилган. Аввалари чорвачиликда ишлаётган кишиларнинг кўпчилиги ёшлар эди. Эндиликда нега улар камайиб қолишди? Ёки даромади кўпроқ соҳаларга ўтиб кетишяптими?

— Ҳақиқатан ҳам ёш фермерлар, сут соғувчилар, чўпонлар ва подавонлар илгаригига қараганда ниҳоятда озлиги бизни ҳам ташвишга соляпти — дейди «Камолот» жамғармаси туман бўлимининг раиси Номоз Абрайқулов. — Чунки, бу соҳада ишлаётган ёшлар ўз вақтида маош ололмаяптилар, бунинг устига шароит ҳам етарли эмас. Айрим раҳбарлар хўжалик ихтиёрида фақат майда шохли моллар қолган, қорамоллар эса ҳиссадорлик жамиятларига бўлиб берилган, дейишлари мумкин. Ў ҳолда нега шартномалардаги шартларни уддалай олмаётган чорвачиликдаги ҳиссадорлик жамиятлари раислари билан муроса қилиб келаяпсизлар? Иккинчидан, хўжаликларда қўй ва эчкилар сони аввалги йиллардагидан камайиб кетганлигининг сабаблари қўйлар қисир қолаётганлигиданми? Ёки майда шохли моллар чиқими кўпми? Буни эҳтимол мутасадди ташкилотлар батафсил аниқлашади. Аммо, қўй ва эчкилар учун ҳам озуқа, айниқса, ем-хашакнинг камлиги рост. Энди шундай савол туғилади: Хўшбоқ Фармонов, Жойлов Жумаев,Тоҳир Ибодуллаев раҳбарлик қилаётган хўжаликлардаги бундай ачинарли аҳвол қачон тузатилар экан?

Чорвачилик техникаларидан фойдаланиш ҳеч кимнинг эсига келмаяпти. Бунинг устига озуқа рационига амал қилинмаганлиги сабабли сут соғиб олиш мўлжалдагидан оз.Молларнинг наслини яхшилаш, витаминли озуқалар жамғариш зоотехниклар ва фермерларни унчалик қизиқтирмаяпти.

ТЕЗАК ЁҚҚАН АЁЛЛАР

— Мен бу йил ҳисобидан учинчи раисман, — деди Ҳамид Олимжон номли деҳқон-фермер хўжаликлари уюшмаси раҳбари Абдураҳмон Туробов.

— Бу жойлар Абдурасул Худойбердиев бошлиқ деҳқон хўжалигига қарашли карта, — деди раис Абдураҳмон Туробов пахтаси деярли терилиб бўлган далаларни оралаганимизда.

Ишбоши Орол Каримов:

— Кеча тўқсон саккиз нафар киши 3452 килограмм пахта терди — деди. У рақамни айтишга уялаётганини сезиб турар эдим.

— Бир кишига ўртача 35 килограммдан тушяпти. Бу йил ҳам пахтамиз яхши бўлмади, — дейди ишбоши худди бунга фақат ўзи гуноҳкордек қизариб.

Тумандаги Тўрахон Ўзбеков раислик қилаётган «Украина» жамоа хўжалигида ҳам аҳвол дуруст эмас. Пахта тайёрлаш йиллик режаси ҳали 50 фоизга етмаган. Гектаридан олинган ғалла ҳосили атиги 11,4 центнер.

Хўжаликдаги бундай жиддий нуқсонларнинг сабаблари нималарда?

Аввалло одамларга ишлаш ва яшаш учун шароит йўқ ҳисоби. Хонадонлар газлаштирилмаган. аёллар асосан тезак ёқиб овқат пиширадилар. Одамлар водопровод йўқлигидан ариқнинг лойқа сувини истеъмол қилишга мажбур! Қишлоқлар туман марказидан анча олисда, шундай бўлсада, маиший хизмат нуқталари йўқ. Мабодо бирор одам суратга тушмоқчи бўлсаям 30-40 чақирим йўл босишига тўғри келади. Маданий-маърифий муассасалар қурилмаган, борлари ҳам ишламайди. Спорт мусобақалари ўтказиш бирор кишининг эсига келган эмас. Хулосани ўзингиз чиқараверинг.

«СИЗГА ИНТЕРВЬЮ БЕРМАЙМАН»

«Бўстон» жамоа хўжалигига кечаси етиб келдик. Идорага яқинлашганимизда бош ҳисобчи Худойқул Пиримов дардини дастурхон қилди.

— Хўжалик 1981 йилда ташкил топди. Шу ўн беш йилда раисимиз беш марта алмашди. Бунга сабаб кейинги йилларда қўлидан иш келадиган раҳбар тайинланмаётганлигида. 1995 йилда пахтатайёрлаш йиллик режаси аро йўлда қолиб кетди. Кўнглимизга чироқ ёқса ёришмайди. Сабаби, яна ишимизнинг пачаваси чиққан. Чунки, бу йил ҳам пахтадан, ғалладан, чорвачилик маҳсулотлари етиштиришдан мазамиз бўлмаяпти. Ишлар орқада бўлганидан кейин кайфиятлар яхши бўлармиди? Хўжаликда ёзув-чизув, шикоятлар оз эмас. Яна кимлардир юқорига шикоят хати жўнатган, деб эшитамиз. Гапнинг очиғи, хўжаликда яхши яшаш учун шароит етарли эмас. Чўмилмоқчи бўлган одам ҳаммом йўқлигидан қўшни хўжаликка — 15-20 чақирим олисга бориб келишига тўғри келяпти. Раисимиз бу ерда яшамайди — узоқдан қатнаб ишлайди.

Рақамлар билан танишдик. Ғалла ҳосилдорлиги режаси 35 центнер. Афсус, ҳар гектар майдондан режадагига қараганда ўн центнердан кам дон ишлаб чиқарилди.

Балки, чорвачиликдаги кўрсаткичлар қувонарлидир? Бу тармоқдаги тўққиз ойлик натижалар билан танишган кишининг кайфияти бузилиб кетади. Негаки, гўшт ишлаб чиқариш 1995 йилдагидан 1,8 тоннага камайтириб юборилди. Сут ишлаб чиқариш бўйича йиллик режа 16 фоизда михланиб қолган. Қорамоллар бош сони камайган...

Хўжаликка бу йил бошларида чорвачилик бўйича мутахассис Ғуломқодир Алибоевни раис этиб тайинлашди, надоматлар бўлғайким, бу одам чорвачиликни кўтариш тугул шу соҳанинг оёғини осмондан келтириб юборди. Маҳсулотлар кескин камайди. Янги раис деҳқончилик соҳасида кўп ишламаганлиги ҳар қадамда ўзининг салбий таъсирини ўтказди. Буни пахтачиликдаги бултурги нуқсонлар яна ўз жойида қимирламасдан турганлигидан билса бўлади.

Сел қилиб куйлайдиган «Пахтазор» қўшиғини бу ерда айтишгаям тил бормайди. Чунки, пахтазор деганлари кўп бригадаларда ҳар жойда бир туп янтоқ ёки шувоқ ўсган тап-тақир ерлардан иборат экан...

Раисни суҳбатга тортдим. Аммо гурунглашишга кўнмади. Айтган гапи шу бўлди холос:

— Сизга интервью бермайман. Мабодо, фактлар билан таништиргудек бўлсам, ҳокимдан балога қолиб кетаман.

ТОЖИБОЙ АКАНИНГ ШИКОЯТИ

— Ука, сизга бир арзим бор, — деди Тожибой ака Турдиев. — Яхшиси, буларни қоғозга тўкиб солай:

«Мен ва аёлим пенсионерлармиз. Фарзандим Термиз Давлат дорилфунунининг талабаси. Кейинги пайтларда пенсия пулини олиш ниҳоятда қийинлашди. Бунинг учун кимга мурожаат қилишимизни билмай қолдик. Район почтаси олдида ҳар куни одамлар гавжум. Туман қишлоқларида, шаҳарда ҳам пенсионерлар нафақасини ўз вақтида ололмай юришибди».

Бунинг сабаблари нимада эканлигини билиб бўлмади.

Балки, тумандаги банкларга нақд пул тушиши, эмиссия даражаси ёмон аҳволдадир? «Пахта»банки бошқарувчиси вазифасини бажарувчи Холли Хўжанов билан суҳбатлашдик. Мана тўққиз ойлик натижалар: Туман «Пахта» банкида эмиссия даражаси 74,1 фоизни ташкил этди. Бу режадагидан анча юқоридир. Аҳвол нега бунчалик ачинарли? Сабаби шундаки, маиший хизмат, маҳаллий автокорхоналар, савдо, темир йўл бўйича банкка пул келиб тушиши юзасидан белгиланган режалар уддаланмади. масалан, маиший хизмат ва уй-жойдан пул тушуми режаси атиги 78,7 фоизга бажарилди, холос. Демак, таҳлиллар шуни кўрсатадики, хизматнинг бу турларига муносабатни ижобий тарафга ўзгартириш лозим.

ҚОНУНБУЗАР ЁШЛАР КАМАЙСА...

— Мен ёшлигимдан санъатга қизиқаман — дейди Т. Шобуров номли жамоа хўжалиги раиси Жалғаш Эшбадалов. — ҳофизнинг юракни ўртаб юборувчи хонишларини эшитганда сел бўлиб кетаман гўё. Шу сабаблими, хўжаликда санъатга қизиқадиган ёшларнинг бошини бириктириш ғамини едик. «Дилрабо» халқ ансамблини ташкил этишда ёшларнинг жамоатчилик маркази ташаббускорлик кўрсатди. Бадиий ҳаваскордик жамоаси вилоят марказида ўтказилган «Алла ва бешик удумлари» кўрик-танловида 1-ўринни эгаллади. Марғилон шаҳрида бўлиб ўтган республика кўрик-танловида 3-ўрин на-сиб этди. Хўжалигимизда хушовоз хонандалар оз эмас. Норали Алланазаров ширали овози ва ижрочилик маҳорати туфайли вилоятда 2-ўринни олди.

Хўжаликда маданий-оқартув ишларига эътиборни кўриб, қувонгинг келади.

— Афсус, бошқа жойларда бу ишга умуман эътибор йўқ — дейди туман маданият уйи директори Рамазон Абдураҳмонов. — «Бўстон» жамоа хўжалигида ҳаваскорлик тўгараги тарқатиб юборилди. «Украина», «Шарқ юлдузи» хўжаликларида санъатни жони-дилидан севадиган ёшлар кўп, ҳатто дурустгина қўшиқ айтадиган, эшилиб-эшилиб жозибали рақсга тушадиганлар топилади. Аммо, кейинги йилларда бадиий ҳаваскорлик ансамбллари ташкил этишга эътибор йўқ. Ҳатто юқоридаги хўжаликларда клублар қуришга ҳеч ким ҳафсала қилмаяпти. Жарқўрғон нефть-қидирув бошқармасидек йирик ташкилотда шундай жамоа йўқлиги ташвишланарлидир.

Юқоридаги камчиликларни туман ҳокимининг маданият масалалари билан шуғулланувчи муовини Жумагул Сафарова, маданият ишлари бўлими мудири Фарида Ҳасанова ҳам билади. Бироқ, негадир уни тугатиш чораларини кўришга шошилмаяптилар.

* * *

Қолоқлик балоси. Наҳотки ўн минглаб ёшлар яшаётган ва ишлаётган бу туманда тўпланиб қолган юқоридагидек муаммоларни ҳал этиш қийин бўлса?

Тўрт кун мобайнида турли ёшдаги одамлар билан гурунглашдик. Улар шундай якдил фикрда: Жарқўрғонни илғорлар сафига яна қайтарса бўлади! Фақат раҳбарлардаги лоқайдлик ҳамда ўзибўларчилик кайфияти ўрнини ташкилотчилик ва ташаббускорлик эгалласа бас.

Жовли ХУШБОҚОВ,
«Туркистон»нинг Сурхондарё вилояти бўйича мухбири.

ЯНГИ НОМЛАР

Азиз ёшлар, хабарингиз борки, Ўзбекистон Республикаси ёшларининг «Камолот» жамғармаси ҳузурида «Ёш ижодкорлар клуби» ташкил этилган. Бугун мазкур клуб аъзоларининг айрим машқларини ҳукмингизга ҳавола этаётирмиз. Машқлар «Ёш ижодкорлар клуби»нинг маслаҳат Кенгаши тавсияси асосида эълон қилинмоқда.

АМИР ТЕМУР РУҲИ ҚЎЛЛАСИН СИЗНИ!

Ўтганларини, нега эсламай қўйдик,
Ўзлигимиз, наҳот унутиб қўйдик.
Ва буларни бизлар тарихга йўйдик.
Ўтганларнинг руҳи кечиринг бизни.
Амир Темур руҳи қўлласин сизни!

Истиқлол қуёши елкамга тегди,
Ўзбегим азалдан қутган кун келди,
«Бобом» деган калом дилимга келди,
Ўтганларнинг руҳи кечиринг бизни,
Амир Темур руҳи қўлласин сизни!

Юртим деб, боболар ҳеч букмади тиз,
Уларни қоралаб тошлар отдик биз.
Бир улуғ савобга қўл урдингиз сиз,
Ўтганларнинг руҳи кечиринг бизни,
Амир Темур руҳи қўлласин сизни!

Темур бобом номи тарихда қолгай,
Туронимнинг эрки ўзида бўлгай.
Темур насли, кўпни ҳайратга солгай.
Ўтганларнинг руҳи кечиринг бизни.
Амир Темур руҳи қўлласин сизни!

Зайниддин ҚУРБОН

ЎЗБЕКИСТОН ЮРТНИ СЕВДИМ

Дунёда мен ўзбегимдек жонажон миллатни севдим,
Саховат ичра тенги йўқ бир жаҳон ҳимматни севдим.
Чин Муҳаммад авлодиман, мусулмон умматни севдим,
Ўзбек элим бир жону тан, зўр паҳлавон мардни севдим,
Тупроғи зар, она Ватан, Ўзбекистон юртни севдим.

Келса меҳмон кўкси очиқ, боши кўкда, кўнгли шод,
Мустақиллик келди бизга айлади ўлкам озод.
Шул боисдан яшнагайдир гуллабон кўркам обод.
Шу озод эл, обод бўстон, зўр паҳлавон мардни севдим,
Тупроғи зар, она Ватан, Ўзбекистон юртни севдим.

Қайда бўлса фарзандлари номин тилда ёқлагайлар,
Ёмон кўзли душманлардан юртни омон сақлагайлар,
Жоним тикиб йўлларига Ватан бурчин оқлагайлар,
Шу машҳур эл номи достон, зўр паҳлавон мардни севдим,
Тупроғи зар, она Ватан, Ўзбекистон юртни севдим.

Қорёғди дер, эй тенги йўқ, яшнаган элим менинг,
Шаънига шеърлар ўқир сайрабон тилим менинг.
Мадҳингни куйлагайдир яйрабон дилим менинг,
Дилдан айлаб созим эҳсон, зўр паҳлавон мардни севдим,
Тупроғи зар, она Ватан, Ўзбекистон юртни севдим.

Қорёғди РАСУЛОВ,
Қашқадарё вилояти,
Баҳористон тумани.

* * *

Кўнгил қулоғига япроқни ёпсам,
Майин шивирига кўчса Исмингиз.
Юлқиниб қоялар пойига чопсам,
Кўз ёшига қўшилиб оқса Ишқингиз.
Юрак ёнмасинму, Дилинур?

Жунун саҳросида қақраса кўнглим,
Оби-кавсарлари қондиролмаса,
Ишқда куйган дилнинг титраса қули,
Етмиш дўзахлари ёндиролмаса.
Дийдор кўрмасинму, Дилинур?

Гулзебо ИБРОҲИМОВА,
ТошДУ журналистика факультети толибаси.

БОЛАЛИК

...Қолмоқда далли девона,
Оҳиста чайқалар бўм-бўш беланчак.
Озорсиз, озорсиз оҳ шоирона
Чорлаб бораётир мени келажак.

Анҳорда оқар сув оқизоғи йўқ
Чарҳпалак чириллаб айланар тинсиз
Манзиллар олисмас, лек адоғи йўқ
Болалик йиғлайди ортимда унсиз.

Майсалар қовжираб барглар тўкилар,
Оёғим остида катта салтанат.
Ана у биламан, ҳозир у қулар
Йиллар, йилларини олар омонат.

Хайрулло АБДУРАҲМОН,
Тошкент Давлат дорилфунуни журналистика факультети толиби.

Фан чўққилари сари

«ИҚБОЛ МЕНИ ИЗЛАБ ЮРАДИ»

«Шуҳрат» ордени соҳибаси Яйрахон Мирзалиева.

«Яйра ким ўзи? Буюк юксак даражадаги эътиборга лойиқ нима ишлар қилди?! Бу саволлар мени Андижон Давлат университетига етаклади. У ўқийдиган факультет декани, кимё фанлари номзоди Т. Насриддинов ўз талабаси ҳақида қисқа, лекин етарли таъриф айтди:

— Яйранинг лабораторияда олиб бораётган илмий иши, бу ишга бўлган ундаги ишонч, интилиш бошқаларникидан ажралиб туради. Яйра ўта тиришқоқ ва билимли қиз.

Ана шундан кейин Яйра билан суҳбатлашганимизда бу фикрнинг исботини топдим.

Ҳар кишининг исми жисмига мос бўлади, десалар, ишонмасдим. Яйрани кўрдиму бунга тан бердим.

— Дадам бизни жуда катта ниятлар билан ўстирдилар, — дейди у. — Қизим, сен олима бўласан, яхши ўқигин, деб доим руҳлантириб турадилар.

Руҳлантириш ҳамиша келажакка, ўзингга ишончни тарбиялайди. Яйра Наманган шаҳридан Андижон университетига келиб ҳужжат топширган йили биринчи марта тест имтиҳонлари жорий этилган эди. Унга омад кулиб боқди. Яна биринчи йилиёқ органик ва умумий кимё кафедраси лабораториясида илмий иш бошлади. Шундан буён кимё фанлари доктори, профессор И. Асқаров, кимё фанлари номзодлари А. Жўраев, Н. Тўхтабоев, С. Каримов каби устозлари билан биргаликда «Металлоцентлар асосида физиология фаол моддалар синтези ва уларни тадқиқ этиш» мавзусидаги илмий лабораторияда ферроцен асосида ўсимликларни тез ўстирувчи, ҳосилни кўпайтирувчи, тезпишарлигини таъминловчи биостимуляторлар яратиш устида иш олиб боради. Бу кимёвий модда, яъни ферроцен моддаси тиббиёт соҳасида ҳам жуда қўл келиши аниқланмоқда. Камқонликни, шамоллаш, ҳатто нурланишни даволовчи доривор препаратлар яратиш ҳам Яйранинг илмий иш асосини ташкил этади.

— Бу мукофотни фақат менга эмас, дўстларимнинг бошқасига бериш мумкин эди, — дейди у.

Лекин Яйра улардан яна бир жиҳати билан ажралиб туради. Жамоат ишларида энг фаоллардан.

Яйра табиатан хушчақчақ қиз. Оилада шундай тарбияланган. Очиқ юзли, доимо қувноқ бу қизни бахт-иқбол излаб юради. Бу йил унинг ҳаётида унутилмас бўлди. Ўзи ҳурмат қилган ўқитувчиси хонадонига келин бўлди. Нодирбек қишлоқ хўжалиги институтида ўқийди. Икки ёш ҳам илмни севувчи, келажакка ишонч билан қаровчи талабалардан.

— Илмий ишимни давом эттириб, дадамнинг эзгу ниятларини амалга ошираман, — дейди Яйра. — Назаримда иқбол мени излаб юради. Мен эса унга пешвоз чиқишга тайёр бўлишим керак.

Яйранинг ниятлари амалга ошишини тилаб қоламиз.

М. ОТАМИРЗАЕВА,
«Туркистон» мухбири.

Суратда: «Шуҳрат» ордени соҳибаси, Андижон Давлат университети V курс талабаси Яйрахон Мирзалиева.

Х. АРАББОЕВ олган сурат.

Тақдимнома

«ИМОМ БУХОРИЙ ТАЪРИФИ»

Ислом дунёсида буюк ватандошимиз Имом Бухорий меҳнатлари ва шуҳрати беқиёсдир. Республика «Маънавият ва маърифат» жамоатчилик марказида Саид Азим Муҳаммад Али ўғилларининг «Имом Бухорий таърифи» рисоласининг нашри муносабати билан тақдимнома йиғилиши бўлиб ўтди. Уни кириш сўзи билан жамоатчилик маркази раҳбари, Ўзбекистон Халқ ёзувчиси Неъмат Аминов очди. Имом Бухорий ҳаёти, фаолияти, бой маънавий мероси ҳақида Ўзбекистон Фанлар академияси Шарқшунослик институтининг катта илмий ходими, филология фанлари номзоди Убайдулла Уватов, Тошкент автомобиль йўллари институти доценти Фатҳулла Зикриллаев ва тарихчи олим Билол Аминовлар маъруза қилишди.

Учрашувда Республика «Маънавият ва маърифат» жамоатчилик маркази, Республика мусулмонлари идораси, Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Диний ишлар бўйича қўмита билан ҳамкорликда Имом Бухорийга бағишлаб қатор хайрли тадбирлар, илмий-назарий анжуманлар, учрашувлар ўтказишни режалаштириб олинди.

Азиз муштарий!

Бундан уч ой муқаддам севимли адибимиз Мақсуд Қориевнинг «Ҳаётий сабоқлар» ёки онам сўзлаб берган ривоятлар»ини ҳукмингизга ҳавола этган эдик. Соддалик ва болалик беғуборлиги билан ёзилган мазкур асар ўз ўқувчисини топгани сизлардан келган кўплаб мактублардан ҳам маълум.

Сиз азиз мухлисларнинг илтимосига кўра Мақсуд ака ширин хотираларининг давомини ҳам газетамизга лутфан тақдим этдилар.

Мақсуд ҚОРИЕВ

ҲАЁТИЙ САБОҚЛАР
ёки онам сўзлаб берган ривоятлар

Кўклам кезлари эди. Дарахтлар энди новда чиқариб, ариқ бўйларида самоОт ранг бинафшалар юз кўрсатиб, гўзаллик фасли келаётганидан далолат берарди. Бундай кезларда деҳқоннинг уйида на дони қолади, на ёқишга ўтин-кўмири. Эрталабдан бошланган эзма ёмғир қани энди тина қолса. «Жума ёғса эрта тинар, шанба ёғса, қачон тинар», дейилади халқ мақолларида. Ҳали-бери тўхтамайдиганга ўхшайди», — деб қўйдилар онам осмонга боқиб.

Уйимизнинг томидан чакки ўтиб кетди, ўртадаги барчамиз ўтирадиган катта хонага жом, тоғора қўйиб, чакки сувини вақти-вақти билан бўшатиб турардик.

Уйда онам ва мен. Деразани очиб қўйиб, ёмғир ёғишини кузатаман. Гўё осмон тўла сув. Қаердан келаяпти шунча майда томчилар, нега бетиним ёғади? Минг хаёлларга бораман. Ўзинг-ўзинг билан фикрлашиш, ширин хаёлларга бориш яхши-ю, аммо қорин масаласига келсак, чатоқроқ, эрталабки нонушта ҳам унчалик бўлмаган эди.

Қарасам, ойим бошларига ёйикчи солиб, тандирга ўтин қалаяптилар. Ҳайрон бўлдим, уйда бир қап ҳам ун йўқ эдику! Нега тандир қиздираяптилар экан? Эҳ, қани энди шу топда тандирдан чиққан иссиққина нон бўлса эди, мазза қилиб шиннига ботириб есанг. Қарасам тандирдан чиндан ҳам гуриллаган олов кўринди, онам бўлсалар айвонга супра ёйиб хамир қора бошладилар.

Шу пайт булутлар тарқаб, эзиб ёғаётган ёмғир тиниб, баркашдек бўлиб ботиб бораётган қуёш осмон тагини қип-қизил рангга бўяб намоён бўлди. Бундай пайтда ойим: «Қибла қизарса қизингни узат, тоғ қизарса томингни тузат, эртага ҳаво очиқ бўлади, бемалол дала ишларини қилиш мумкин» дердилар.

Секин-аста айвонга чиқаман. Ойим супра ёйиб, кепак аралашган озгинагина унни хамир қилиб нон ясамоқда эдилар. Чакичнинг овози қулоғимга бирам ёқиб тушдики, асло қўяберасиз.

Сабр билан кутаман. Ниҳоят, нон ҳам тайёр. Хуллас, биттагина чиройли, хушбўй кепак нон пишиб келди. Ажабо, шу биттагина нон учун бутун бир тандир қиздирилди-я! Бир пайт иссиққина олмачой ҳам дамланиб келинди. Икковлон, она-бола бирбиримизга қараб, индамасдан ўтириб кепак нонни мазза қилиб танаввул айладик. Қарангки, бунақанги мазали нонни ҳеч қачон емаганман. Унинг тоти ҳамон оғзимда қолиб кетган. Уни мен ҳеч нарсага алишмайман.

Амаким бўлардилар. Исми шарифлари Тошмуҳаммад. Юнусободликлар. Нима учундир Тошпопоп дейишарди. Зардали, унақа, бунақага бўй бермайдиган, билағон одам эдилар. Ул кишининг ҳузурида ўзингни одоб билан тутишинг, уёқ-бу ёқни ўйлаб гапиришинг керак эди. Бисотларида биттаю-битта ўғиллари бор, хотинлари Маҳбуба ая Маҳмуд акамдан кейин касалга чалиниб, фарзанд кўрмаган эдилар. Амакимнинг боғ уйлари бизники билан ёнма-ён туташган. Нима бўлди-ю, кечқурун эр-хотин тўсатдан бизникига ташриф буюришди. Кутилмаганда амакимнинг уйимизга кириб келишлари барчамизни ҳайратга солди. Чунки ул улуғ зот бизникига камдан-кам чиқар эдилар.

Фотиҳадан сўнг амаким босиқлик билан:

— Менга қара, Дўстмуҳаммад, кўнглингга бир гап келмасин-у, уйингга ноўринроқ бир илтимос билан чиқдим, ўзим ҳам изтиробдаман...

Амаким у ёғини сўзламай ўйланиб қолдилар. Отам билан онам «нима гап экан», деб амакимга тикилганча қараб қолишди.

— Гапнинг индаллосини айтсам, сенинг уч ўғил, уч қизинг бор, менда бўлса, битта ўғил. Ёшим бўлса ўтиб қолди, Маҳбуба касал. Менга қара, анави қизалоғинг Муаззамни бизга бераќол, ўзимизга қиз қилиб олардик. Маҳбуба ҳам шу фикрда. Муаззамнинг ўзи бизга ўрганиб қолган.

Ўртага сукунат чўкди, отамнинг ранглари негадир оқариб кетган, ойим бўлсалар ерга қараб жим ўтирардилар. Мени эса «Энди Муаззам опам уларникига кўчиб чиқиб кетадиларми?», деган ҳам хавотир, ҳам қувончни кўнглимдан ўтказдим. Амакимлар бизларга нисбатан тўқ яшашарди. Кўпинча биз опойимникидан (кеннойимизни суйиб «опойи» дердик!) қорнимизни тўйдириб чиқардик. Ғоят меҳрли-шафқатли жаннати аёл эдилар.

Онам сукунатни бузиб дедилар:

— Укангиз нима ҳам дердилар опоқ дода, Сизнинг уйингиз бизники, бизнинг уйимиз Сизники. Агар ҳамма қизларимизни сўраганингизда ҳам берардим. Муаззам кеннойимизни ўз онасидай кўради. Сизга ҳурмати баланд. Укангиз йўқ дермидилар, шундайми отаси?

Масала ҳал. Ойим айтдиларми, отам бир нарса демас эдилар. Ўша куни амаким Муаззамни етаклаб уйларига олиб чиқиб кетдилар. Ҳаммамиз гўё мум тишлаганмиз. Онамга қарайман, кўзларида ёш... Менинг ҳам хўрлигим келди.

Кечқурун барчамиз дастурхон атрофида жамул-жам ўтирибмиз. Негадир гапларимиз қовушмайди. Ҳазил-ҳузул гаплар йўқ. Отам улфатлари билан қайгадир кетганлар.

Шунда Онам:

— Ривоятларга қараганда пайғамбаримиз Муҳаммад алайҳи вассаломнинг оилалари унчалик катта бўлмаган. Ислом аҳли бу оилани эъзозлаб қутлуғ оила — «Аҳли байт» деб шарафлаганлар. Қизлари Ҳадича ҳазрат Алига никоҳ этилган. Айтишларича, Ҳазрат Шоҳимардон — мардлар шоҳи, пайғамбаримизнинг худди ўз ўғилларидек олий ҳурматга сазовор бўлган экан! Шундай паҳлавон бўлганларки, ул зоти олийдан на ўқ, на қилич, на найза ўтган, ҳеч ким енголмаган. Фақат номоз ўқиб ибодатга бош қўйган чоғларидагина бутун баданлари сув бўлиб эриган. Шундай пайтдагина Ҳазрат Алига жароҳат етказиш мумкин бўлган. Шоҳимардоннинг икки фарзандлари Имом Ҳасан ва имом Ҳусанни кофирлар Дашти Карбалада шаҳид этишган.

Бу ҳикоятни сизларга сўзлашимдан мақсадим пайғамбаримизнинг муборак оилалари барчамизга ўрнак буларлидир. Яъни «Аҳли байт» — бу муқаддас оила. Муаззамни амакингизга берганимизга кўнглингизга бир нарса келмасин, ахир, уларнинг ҳам иссиқ-совуқларидан хабар олиб турадиган бир меҳрибонлари бўлиши керак эмасми?

Отангиз ҳам, мен ҳам, Сизлар ҳам бу улуғ, савоб ишга розилик бериб тўғри қилдинглар. Дунёда инсондан фақат яхшилик қолур, савоб ишлар қолур.

— Ойи, ойи, нега Ҳазрат Алини номоз ўқиётган пайтида ўлдириш мумкин бўлган дедингиз?

— Номоз ўқиш вақтида бутун вужудингиз, руҳиятингиз билан яратганнинг меҳри дилингизга жо бўлади, барча нарсани унутасиз. Ҳа, дилингизда фақат Аллоҳ бўлади. Шу боис номоз ўқиш ҳар бир мусулмон учун ҳам фарз, ҳам қарз. Номоз кишини жисмоний жиҳатдан чиниқтиради. Ҳар кун беш вақт номоз деган сўз, беш марта покланиш, беш марта жисмоний ҳаракат қилиш демакдир. Номоз ўқиган чоғингизда келтирилган Қуръон сураларидаги ибратли, тарбиявий дурдоналари дилингизни равшан айлайди, эзгуликка, яхшиликка, меҳр-шафқатли бўлишга чорлайди. Бу эса сизни иймонли, тарбияли инсон бўлиб камол топишингизга ёрдам беради. Онам ҳам, отам ҳам ислом илми, расми-русумларидан хабардор эдилар. Онамнинг оталари Пулатҳожи ота асли ғиштўприклик бўлиб, бир неча таноб ерлари бўлган, унга кўпроқ пахта экканлар. Ўзларининг пахта, ёғ заводлари бўлган. Совет ҳукумати даврида урдисурдилар бошлангач, Пўлат ҳожи кулоқ қилиниб, унинг ўғил-қизлари Сибирь, Украина томонларга бадарға қилинди. Бутун бир авлод ҳар томонга тўзғиб кетган. Пўлат ҳожининг кичик ўғли, онамнинг укалари Тожибой Пўлатов ёвузларча ўлдирилди. Пўлат ҳожи ота бўлса иккинчи бор Байтул Муқаддасга кетаётиб, Ўшда ёруғ дунёдан кўз юмди. Мен «Ой тутилган тунда» деган қиссамда онам айтиб берган воқеалар асосида ана шу ҳаёт фожеасини ҳикоя қилиб берганман.

* * *

Бир куни Мухтабар опам билан жиғиллашиб қолдик: «Нега сиқиб қўйган ўсмамни тўкиб юбординг», деб бекордан-бекорга тарсаки уриб қолдилар. Кейин яна баланд келиб, онамга аюҳаннос солиб мени чақдилар.

Хуфтон пайти эди, онам овқатни энди сузмоқчи бўлиб турган эдилар. Ноҳақликка чидай олмай аразлаб кўчага чиқиб, эшик ёнида ўтирдим. Хўрлигим келиб, ўзимга-ўзим хаёлимда: «Касал бўлиб қоламан. Истмалайман. Онам пешонамни силаб йиғлар эдилар. Ҳаммалари ачинишар эмиш. Опамга қараб: «Ҳаммасини сен қилдинг, кўчада оч-наҳор ўтириб, мана энди касалга чалиниб қолди», деб дашном берардилар. Бир ёқда отам ҳам уришаётган эмишлар. Опам бўлса ҳеч нарса демай, гуноҳкордек бош эгиб турибдилар. Афтидан қилган ишларига пушаймон. Кейин секин ёнимга келиб, узр сўраб турибдилар...»

Кеч куз эмасми, битта қўйлакда эдим. Совуқдан этим уюшади, бунинг устига қорним ўлгудек оч. Уй томонга қараб-қараб қўяман. Негадир ҳеч ким чақирмайди ҳам, «Эсларидан чиқиб кетдимми, нега мени хўрлашади». Аразлаганимдан ўзим ҳам пушаймонман. Жуда бўлмаса, даричани очиб «уйга кир» дейишса бўлмайдими?

Алламаҳал бўлиб қолди. Хўрлигим келиб, кўзимга ёш келади. Қорним сурнай чалаяпти. Жилла қурса бир бурда нон бўлса эди...

Шу вақт укам чиқиб, индамай ёнимга келиб ўтирди, гўё менга ачингандай.

— Чақиришяптими? — сўрадим секингина.

— Ойим менга «чақириб кел», деган эдилар.

— Нега чақирмадинг, аҳмоқ!

— «Адам ўтир жойингга. Қорни очса, адабини еб ўзи киради», — деб мени чақирмадилар.

Ҳамма айб ўзимда. Нега ҳам аразладим. Арзимаган гапга опам билан уришиб ўтирибман. Ахир ўсма бўш пиёлада тўнкариглик турган экан, сув олиб ичибман. Ўсма яна кераклигини қаёқдан билай.

— Овқат қолдими?

— Мочкичири роса ширин бўлган экан.

— Ширин бўлса нима, менга олиб қўйишибдими деяпман каллаваранг!

— Билмадим, лаганда қолмади.

Шу-шу аразламайдиган бўлдим. Кейин ўйласам, отамнинг қатъиятликлари тарбиянинг бир воситаси экан. «Аразлаган овқатдан қолади», деб тўғри айтишган экан бобокалонларимиз.

* * *

Жума оқшоми, ажиб манзара, онам одат бўйича ҳовли чеккасидаги ўчоққа олов ёқиб палов дамлаётган эдилар. Кўкда бўлса уч кунлик янги туғилган ой, худди ўроққа ўхшаб тикка турар, қарасанг худди онамнинг бошида тургандай. Кузатаман, онам қўлларини кўтариб, «Илоҳо элга ҳамиша тинчлик бер», деб, юзларига фотиҳа тортдилар. Кейин менга қараб: «Ой ўзига нотинч, элга тинч турибди», дедилар. Онамга яқинлашиб:

— Нега ундай дейсиз, ойижон? — сўрайман.

— Бунинг маъноси шундаки, агар ой само юзасида чалқанчасига ётган бўлса, элда нотинчлик бўлур, деган ота-боболаримиз, — дедилар.

Ой янги туғилган дамларда дарров кўкка тикиламан. Онамнинг сўзлари дилимда михланиб қолган. «Ой янги бўлганда ўроқ каби тикка туғилган хилолага қараб кўнглим таскин топади. Илоҳо ой умр бўйи шундай туғилсин, эл-юртга ҳамиша тинчлик, осойишталик келтирсин», деб орзу қиламан.

Аммо ой охирлаб хилола шаклига келганда, баъзан тик ҳолатда, гоҳо ёнбошлаган ҳолатда намоён бўлади? Бунинг маъносини қандай тушунмоқ керак? Ўша вақтда сўраб олмаган эканман, балки онам айтиб берган ривоят Ойнинг тугаш чоғига ҳам тўғри келса ажаб эмас. Бу албатта, табиатнинг қонунияти, илм-фан буни аллақачон исбот этган. Лекин ота-боболаримизнинг ўз кузатишлари, ҳаёт удумлари асосида табиат ҳодисаларига баҳо беришлари кўпинча турмушда тўғри бўлиб чиқади.

Қизиқ, ҳақиқатан ҳам табиатнинг ўзига хос яшаш қонунлари бўлар экан. «Қари билганни, пари билмас» деганларидек, биз ота- боболаримиз, момоларимиз не-не воқеа, ҳодисаларнинг гувоҳи бўлишган. Ўзингиз ўйлаб кўринг, инсон умри қисқа, донишманд кексаларимизнинг билган, кечирганлари, удумлари, одатлари авлоддан-авлодга ўтиб, шу кунгача етиб келди.

(Давоми бор)

ТЕЛЕКОММУНИКАЦИЯ ЎҚУВ МАРКАЗИ

Тошкент шаҳрида Европа Иттифоқининг махсус дастури доирасида Ўзбекистон Республикаси Алоқа вазирлиги ва Тошкент алоқа институти кўмагида Марказий Осиё телекоммуникация ўқув маркази ташкил этилганига икки йил тўлди. У Марказий Осиё алоқа инженер ва менежерларининг замонавий телекоммуникация технологиялари соҳасидаги малакасини оширишда муҳим аҳамият касб этмоқда. Марказда, Бельгияда махсус тайёргарликдан ўтган ҳамда Европа телекоммуникация илғор тажрибасини ўрганган мутахассислар сабоқ бермоқда. Бу ерда ўқув жараёни учун барча зарур жиҳозлар — замонавий телекоммуникация ускуналари, видео ва аудио аппаратуралари ўрнатилган, компьютер, лингофон хоналари мавжуд.

ИНСТИТУТ ФАХРИЙ ДОКТОРИ

Тошкент Давлат Шарқшунослик институтида мисрлик олим Насруллоҳ Мубошир ат-Тарозий билан учрашув бўлиб ўтди. Миср ва Туркия университетлари профессори, тарихий мавзудаги ўнлаб тилларда чоп этилган кўпгина китоблар муаллифи бўлган ватандошимиз сўнгги йилларда темурийлар ҳаётини ўрганишга киришди. У Миср кутубхоналарида сақланаётган ҳамда араб, форс, инглиз, француз, урду ва чиғатой тилларида ёзилган темурийлар ҳаёти, ўша давр воқеалари ҳақидаги манба ва қўлланмалар асосида махсус каталог тайёрлади. Ана шундай хизматлари учун мисрлик олим шарқшунослик институтининг фахрий доктори унвонига сазовор бўлди.

Ёшлар ва фан

МАТЕМАТИКЛАР БИР БЎЛИШГАНДА...

Ўтган ҳафтанинг муҳим воқеаларидан бири сифатида Самарқанд шаҳрида ўтказилган «Математиканинг ҳозирги замон муаммолари»га бағишланган халқаро илмий анжуманини баҳолаш мумкин. Кўплаб давлатлардан ташриф буюрган 100 га яқин математик олимлар ўз илмий ишлари, олиб бораётган янги тадқиқотлари юзасидан қизиқарли баҳс мунозаралар ўтказишди, маърузалар ўқишди ва хилма-хил муаммоларга жавоб топишди.

Анжуман ташкилий қўмита раиси, академик Ш. Аюповнинг кириш сўзи билан очилди. Самарқанд шаҳри ҳокими А. Носиров барча қатнашчиларни табриклаб, бундай илмий йиғиннинг айнан Самарқандда ўтказилаётганидан Амир Темурнинг 660 йиллик тантанасига юртдошларининг байрамона табригидир деди.

Асосий мажлислардан ташқари, саккизта бўлимга ажратиб олиб борилган илмий-амалий конференциялар асосан ёш олимлар ва кўплаб аспирантларга халқаро миқёсда баҳс юритишга, ўз тадқиқотларини тўлароқ очиб беришга имконият яратди. Анжуман сўнггида баъзи олимларнинг таассуроти билан қизиқдик:

Александр БРУНО (россиялик, хозирда АҚШда илмий иш олиб бораётган олим, фахрий меҳмон):

— Ўзбекистонга иккинчи бор келишим, лекин бу юртни роса яхши кўраман. Таклиф қилинганимдан роса хурсанд бўлдим. АҚШда ҳам ўзбекистонлик олимларнинг ишларини кузатиб тураман. Бемалол айтишим мумкин, уларнинг тадқиқотлари жаҳон илмий тадқиқотларига тенг савияда.

Носир ҒАНИХЎЖАЕВ (ЎзФА математика институти бош илмий ходими, физика-математика фанлари доктори).

— Барча соҳа бўйича қилинган маърузалар ичида эътиборни кўпроқ ёш олимларнинг ишларини таҳлил қилишга қаратдик. Бу улар учун катта мактаб бўлди. Келгусида мана шундай йиғинларнинг Ўзбекистонда бўлиши фанимиз учун фақат фойда келтиради. Бу анжуманга бош-қош бўлган Самарқанд шаҳар ҳокимиятига ва СамДУ маъмуриятига барча қатнашчилар номидан катта миннатдорчилик билдираман.

Авазбек БЕРДИҚУЛОВ,
«Туркистон» мухбири.

Лоқайдлик

Ғурур кемтик бўлмасин

Байрам куни эди. Бекатда одам гавжум. Ҳаммада байрамона кайфият, юзида илиқ табассум. Автобус ҳадеганда келавермади.

Бир пайт икки ўспирин йигит кайф ҳолда бекатга келдида, одобсизларча одамларнинг асабига тега бошлади.

Бекатда одамларнинг диққатини тортиб кўҳликкина бир қиз автобус кутаётган эди. Бояги йигитлар қизнинг олдига борди ва унга тегажоғлик қила бошладилар. Улар ҳамманинг кўз олдида қизга беўхшов сўзлар айтиб, қилиқлар қила бошладилар. Ёши 50 лардан ошиб қолган бир отахон уларни тартибга чақирган эди, ҳаётида эшитмаган жавобларни олди. Одамлар бирин-кетин ўзларини четга ола бошладилар.

Қиз эса уларнинг қўлидан осонликча чиқиб кета олмаслигини сезди-да, илтижоли кўзлари билан одамлардан шафқат кутди, ёрдамга чақирди.

Афсус, ҳеч ким унинг сўзларини тингламади. У алам билан дод солди, афсус дийдаси тош қотган баъзи одамларнинг кўзлари кўр, қулоқлари кар эди, айни шу дамда.

... Унинг исмини ҳеч ким билмайди, лекин ҳамма танийди.

Қаердандир пайдо бўлган ўша киши бу ҳолни кўрди-да, ўзини ҳеч қаерга сиғдира олмади. Алам билан ҳайқирди. Кўринишидан нимжонгина ўша киши икки йигитга ташланди. Улар билан олишди, қизнинг бу ердан тез кетишини ишора қилди. Ўзи ҳам анча калтакланди.

Ҳамманинг кўз ўнгида бир неча сонияда бўлиб ўтган бу воқеа кишиларда ҳар хил таассурот қолдирди.

Ўша куни мен аклан соғлом, лекин субутсиз, қўрқоқ, виждонсиз кишилардан кўра, аклан заиф бўлсада, инсонни қийин ҳолатда ташлаб кетмагани учун ҳам ўша кишини афзал кўрдим.

Сиз эса бунга нима дейсиз?

Феруза ОРИПОВА.

ФИТРАТ ТИЛ ТАРАҚҚИЁТИ ҲАҚИДА

Тилимиз фидойиси профессор Абдурауф Фитрат 1927 йилда нашр қилинган «Адабиёт қоидалари» китобида қуйидагиларни ёзган эди: «Уч йўл билан тилимизга янги сўзлар киргизишни талаб этмасак, тилимизни бойишдан тўхтатган бўламиз.

1. Янгидан ясаймиз (учғич)
2. Ётлардан олурмиз (электрик)
3. Унутилиб кетган эски сўзларни янгидан тиргизамиз (қурултой)»

Кўринадики, Фитрат ўзбек тилининг тараққиёт манбалари ҳақида фикр юритяпти. Унинг нуқтаи назарича, миллий тилларни ривожлантиришнинг биринчи омили ҳар бир тилнинг ўз ички имкониятлари асосида янги сўз ясашдир. Янги тушунчалар ҳосил бўлар экан, уларни ифодаловчи янги сўзлар, янги шакллар излаб топиш, тилларни ана шу тарзда бойитиш энг тўғри йўлдир. Тилнинг миллий табиатидан келиб чиққан ҳолда ясалган, ўша тилнинг ички қонуниятларига тўла мос келадиган бундай янги ясама сўзлар тилнинг софлигини, миллийлигини сақлашга хизмат қилади. Юқорида мисол қилиб келтирилган учғич сўзи ўзбек тилининг ички имкониятлари асосида ясалган: уч (ўзак) — ғич (негиз). Бу ерда сўзнинг ўзак қисми ҳам, улар ўртасидаги ясалиш ҳодисаси ҳам ўзбекчадир. Ҳозирги тилимиздаги айрим сўзлар эса юқоридаги талабларга жавоб бермайди, улар юқоридаги меъёрларга зиддир. Мисол: тайёрагоҳ, илмгоҳ, дорилфунун, куллиёт, жарида, ойнаижаҳон, рўзнома.

Янги тушунчани тилнинг ички имкониятлари орқали ифодалашнинг иложи бўлмаса, у ҳолда бошқа тиллардан сўз қабул қилиш мақсадга мувофиқдир. Бу ҳам миллий тилларнинг ривожланишига ижобий таъсир қилиши мумкин. Шу ўринда таъкидлаш жоизки, олинма сўз мазкур тилнинг миллий табиатига — товушлар тизимига, синтактик қонуниятларига мослаштирилиши зарур. Шундагина бу сўз мазкур тилнинг ўз бойлигига айланади. Фитрат бу ҳақда «Тилимиз» мақоласида шундай ёзади: «Ҳозирги сўзларимиздаги арабча форсийчалардан бир нечаси учун туркийча топилмайдир, десангиз тўғридир. Биз ҳам унларни чиқармоқчи эмасмиз. Унларни олурмиз, лекин ўзимизники қилурмиз. Туркчалаштирурмиз» («Иштирокиюн» газ., 1919 йил).

Келтирилган парчадан англашиладики, Фитрат тилимизда муқобили бўлмаган, ясашнинг ҳам имкони бўлмаган айрим арабча, форсча сўзларни қабул қилишни маъқуллаган ҳолда бу сўзларни «ўзимизники қилиш», «туркчалаштириш» фикрини илгари суради. Фитрат «ўзимизники қилурмиз» деганда ўзлашган сўзларни тилимизнинг фонетик, морфологик, синтактик қонуниятларига мослаштиришни назарда тутган. Фитрат шу ўринда «қавоиди сарфия» бирикмасини мисол қилиб келтиради. Бу бирикмадаги ҳар икки сўз ҳам арабча бўлиб, қавоид қоида сўзининг кўплик формасидир. (Бу ҳодиса араб ва форс тилларида синиқ кўплик дейилади.) Сарф сўзи эса ҳозирги тилшуносликдаги атама билан айтганда, морфология демакдир. Ушбу сўз бирикмасидаги тобе сўз билан ҳоким сўз араб тилининг ички қонуниятлари орқали бириккан. Фитрат эса бу бирикмадаги ҳар иккала сўзнинг ўзагини сақлаган ҳолда сўзларнинг синтактик алоқасининг шаклланишини ўзбекчалаштиради, яъни қоида сўзининг кўплик формасини ўзбек тилидагилар кўшимчаси орқали, форсий изофани эса — и эгалик қўшимчаси орқали ифодалайди. Кўринадики, Фитрат ясаган янги сўз бирикмасида лексик ўзгариш содир бўлмаса-да, морфологик ва синтактик ўзгариш рўй берди. Бу ўзгариш эса ушбу сўз бирикмасини ўзбекчалаштирди, Фитратнинг ўзи айтганидек, туркчалаштирди. Шу тариқа, олим тилимизнинг миллий хусусиятларини сақлашга, унинг ички қонуниятларига амал қилишга ҳаракат қилади. (Унинг бу ҳақдаги фикрлари 1927 йилда эълон қилинган «Имло конференцияси муносабати ила» деган мақоласида ривожлантирилган).

Тилларни тараққий қилдиришнинг учинчи йўлини Фитрат «унутилиб кетган эски сўзларни янгидан тиргизиш» дея кўрсатади. Эски сўзларни янгидан тиргизиш бу янги тушунчаларни ифодалашда архаизмлардан фойдаланиш демакдир. Бу ҳам миллий тилларни ўз ички манбалари асосида ривожлантиришни таъминлайди. Бизнингча, архаизмлардан унумли ва ўринли фойдаланиш тилимизга икки томонлама фойда беради: биринчидан, туркийча сўзлар ҳисобига тилимизнинг софлиги, миллийлиги сақланади, иккинчидан, ҳозирги ўзбек адабий тили билан эски ўзбек тилини бир-бирига яқинлаштиради, улар орасидаги тафовутни камайтиради.

Маълумки, тилшунослик фанида адабий тил шева диалектлардан сўз олиш ҳисобига бойиб бориши ҳам эътироф этилади. Хўш, Фитрат-чи? Унинг шева ва диалектларга муносабати қандай?

1930 йилда нашр қилинган «Сарф» китобида Фитрат қуйидагиларни ёзади: «Биламиз, ки бизнинг шаҳарларимиз юзлаб йиллардан бери араб, форсий адабиётининг ҳукми остида яшайдир. Шунинг учун бизда шаҳар тили бузулғондир. Тилимизнинг соф шаклини даладаги эл-аймоқларида кўра оламиз».

Бу ерда ўзбек тилининг софлиги ҳақида гап кетса-да, биз учун муҳими Фитратнинг халқ жонли тилига, халқ оғзаки ижоди намуналарига бўлган эътиборидир. Бундан англашиладики, Фитрат адабий тил меъёрларини белгилашда, адабий тилни бойитишда жонли тилнинг — шева ва диалектларнинг катта аҳамиятга эга эканлигини чуқур ҳис этган.

Юқоридаги фикрлардан кўринадики, Абдурауф Фитрат миллий тилларнинг ички ва ташқи тараққиёт манбаларини тўғри кўрсатади. Фитратнинг тил тараққиёти ҳақидаги фикрларини тадқиқ қилар эканмиз, тилшунослигимизда шу кунгача мунозарали бўлиб келаётган пуризм масаласига дуч келамиз. Пуризм бу (лотинча ричиз-соф) тилнинг софлиги учун кураш демакдир. Яқин-яқингача пуризмга салбий ҳодиса сифатида қараб келинди. Таниқли туркийшунос А. К. Боровков 1940 йилда нашр қилинган «1905-1917 йилларда ўзбек адабий тили» деган китобида пуризмни ўзбек буржуа миллатчилари мафкурасининг тилдаги акси сифатида талқин қилади. «Лингвистик терминларнинг изоҳли луғати»да эса пуризмга қуйидагича таъриф берилади: «Пуризм тилнинг софлигини сақлашга уриниш, унда юз берадиган ҳар қандай янгиликларга, чет тиллардан сўз ўзлаштиришга қарши чиқиш». Келтирилган парчадаги «тилдаги ҳар қандай янгиликларга қарши чиқиш» деган фикрга қўшилиб бўлмайди, бу пуризмнинг асл моҳиятидан узоқлашишга олиб келади.

Пуризм муайян тарихий шароитда ҳар бир тилда вужудга келиши мумкин. Аниқроқ қилиб айтсак, бир тилнинг товушлар тизимида, лексик таркибида, синтактик қурилишида бегона тилларнинг тазйиқи пайдо бўлиши мумкин. Ана шундай вазиятда тил тозалигини, миллийлигини сақлаш учун ҳаракат, яъни пуризм вужудга келади. XX аср бошларида ўзбек тилида ана шундай ҳодиса юз берди. Бу даврдаги ўзбек тилида арабча, форсча сўзлар билан бирга усмонли турк ва татар тилларининг элементлари катта фоизни ташкил қиларди. Ачинарли томони шундаки, туркий тилларнинг бир қисми бўлган усмонли турк тили мактабларда она тили сифатида ўргатила бошлайди, ўзбек тилининг назарий қоидалари ҳам усмонли турк тилининг назариясига мослаштирила бошлайди. Фитратнинг қуйидаги фикрларига эътиборингизни жалб қилмоқчимиз:

«... Мана шунинг билан мактабларимиз, йозувларимиз усмонлича таъсири остида қолдилар. Матбуотимизға бироз татарча ҳам қатнашиб қолди. Тошкентда очилғон курсларда она тили сабоқлари учун берилган соғатларнинг кўбраги усмонличага берилди.

Самаркентда очилғон биринчи муаллимлар курсинда эса, она тили деган нарса киргизилмади. 18 нчи йилдаги маорип шўросининг бир мажлисида ҳам ўтган йилдаги муаллимлар қурултойида шундай бир қарор берилган эди: «Мактабларимизнинг ибтидоий уч йилида она тили ўзбекча ўқитулсин, ундан сўнг адабий умумий турк тили ўқитулсун!» Бунларнинг адабий умумий турк тили деганлари — арабча қатнашғон усмонлича эди» (1921 йил Тил ва имло қурултой чиқарғон қарорлари, Тошкент 1922, 39-бет). Шундай тарихий шароитда ўзбек тилини бошқа тилларнинг тазйиқидан ҳимоя қилиш жуда зарур эди. Ушбу тарихий зарурат ўзбек тилида пуризмни вужудга келтирди. Бу ҳаракат «Чиғатой гурунги» ташкилотининг фаолияти билан узвий боғлиқ. Бу уюшма аъзолари ўзбек халқининг ўз миллий адабиёти ва миллий тили бўлиши учун фаол курашдилар. Улар «Девону луғотит турк»дан ва ундан ҳам аввалроқ бошланган ўзбек адабиёти ва тили XX асрда ҳам олдингидек алоҳида адабиёт ва тил сифатида яшаб қолиши учун қайғурдилар. Улар 1921 йилги Тил ва имло қурултойида: «Ўзбек адабиёти бутун чет миллат ва қабилаларнинг таъсиридан қутулиб чин маъноси билан асл ўзбек халқининг адабиёти бўлсин», — дея қарор қабул қилган эдилар. Бу даврда умумтурк тили ва адабиёти яратиш учун кураш давом этарди. Шуни таъкидлаш жоизки, баъзи зиёлилар умумтурк тили ва адабиёти деганда усмонли турк тили ва адабиётини назарда тутар эдилар. Фитрат умумтурк тили яратиш, туркий халқларни бирлаштириш ғоясига қўшилган ҳолда юқоридаги қарашларга қарши чиқди. «Эмди биз чин тилагимизга етмак учун шевадан бирисини йўқ қилмоқ керак эмас. Балки учови (ўзбекча, усмонлича, татарча — М. Қ.) бирга етишмоғи керак. Бу уч шевадан ёт сўзларни (арабча, порсийча, русча)ни чиқарсак, буюк идейалимиз бўлғон «турклик»ка етишамиз. Шунинг учун бу учовининг яшаши керакдир» (1921 йил Тил ва имло қурултойининг чиқарғон қарорлари. Тошкент, 1922, 37-бет).

Кўринадики, Фитрат туркий тиллардан, жумладан, ўзбек тилидан ёт сўз ва шаклларни чиқариб ташлашни таклиф қиляпти. Сабаби, биринчидан, бутунлай бошқа тил гуруҳига мансуб тиллар (араб, форс, рус)га оид сўз ва шакллар туркий тилларда кескин кўпайиб кетганлиги бўлса, иккинчидан, ўзбек тилига усмонли турк ва татар тили унсурларининг кириб кела бошлагани эди. Шундай шароитда Фитрат ўзбек тилининг софлигини миллийлигини сақлаб қолиш учун тилимизни ўзлашган сўзлардан тозалаш керак эканлигини тушуниб етди. Назаримизда, ўша пайтда тилимиз миллий хусусиятларини асраб қолишнинг ўзга йўли йўқ эди. Фитратнинг бу ҳаракатлари заминида ўзбек тилини бошқа тилларнинг тазйиқидан ҳимоя қилиш фикри ётади. Фитрат пуризми тилларнинг ўзаро алоқасига эмас, тилларнинг бир-бирига тазйиқига қаршидир!

Абдурауф Фитрат бутун умри давомида ўзбек тилининг софлиги учун курашди, уни бошқа тилларнинг тазйиқидан ҳимоя қилди. Бу борада у ўзбек халқининг буюк мутафаккири Алишер Навоийдан кейин иккинчи ўринда туради. Фитратнинг тилимиз ҳақидаги орзу-армонлари ҳазрат Навоийнинг фикрлари билан ҳамоҳанг. Фитрат ўзбек тилининг сўз бойлиги, сўз ясаш имкониятлари, грамматик қоидаларнинг тугаллиги жиҳатидан бошқа тиллардан қолишмаслигини кўп таъкидлайди. Қуйида келтирмоқчи бўлганимиз ушбу сатрлар фикримизнинг далилидир: «Тилимиздаги сўз бойлиги, иштиқоқ кенглиги, қоида тугаллиги, сар-наҳв ингичлари бошқа шарқ тилларидан қолишмас, бу тўғриларда порс тилини бутунлай кейинга қолдиради (1921 йил Тил ва имло қурултойининг чиқарғон қарорлари. Тошкент, 1922, 37-бет).

Кўриб ўтганимиздек, Фитрат пуризми ўзбек тилининг миллийлигига хизмат қилади; тилларнинг ижтимоий алоқасини (бошқа тиллардан сўз қабул қилишни) инкор қилмайди ва ҳеч бир тилни камситмайди. Зеро, Фитратнинг ўзи: «Бизнинг ҳеч бир тилга хусуматимиз йўқ», — деган эди.

Муҳаббат ҚУРБОНОВА,
Филология фанлари номзоди.

Ҳурматли ёш ижодкорлар, шеърият ихлосмандлари. Хабарингиз бор сиз билан таҳририятимизда «Шеърият сабоқлари» мактабининг илк машғулотини ўтказган эдик. Сизларнинг анчагина машқларингиз олиб қолинган эди. Шу фурсатгача улар ўрганилди, таҳлил қилинди. Хулласки, 7 ноябрда ўтказиладиган навбатдаги сабоқда Сиз ўз машқларингиз хусусидаги мулоҳазаларни эшитасиз ва ҳар доимгидай ҳаваскор шоирлар мушоирасида иштирок этасиз.

«Шеърият сабоқлари»нинг навбатдаги машғулоти

Демак, ёдингиздан чиқмасин, «Шеърият сабоқлари»нинг навбатдаги машғулоти шу йил, 7 ноябрь куни соат 17.00 да бошланади. Сизни «Туркистон» таҳририятида кутамиз.

Яна бир бор эслатиб ўтамиз.

Манзилимиз:
Тошкент шаҳар, Матбуотчилар кўчаси, 32.
5-қават. «Туркистон» таҳририяти.

Телефон: 33-79-69, 36-64-54.

ШАҲАРДА БИРИНЧИ ЎРИНГА ЧИҚДИ

Наманган вилоят Косонсой шаҳар ҳокими қарори билан шаҳардаги 16 маҳаллада футбол командалари тузилди. Ҳаммага маълум ёшлар футбол деганда еяётган овқатини ташлаб чопади.

Шаҳар «Чорбоғ» маҳалласидаги «Чорбоғ» футбол команда капитанлигини туман ички ишлар бошлиғининг муовини Мусахон Оппақов бошқаради.

Ёш ўйинчиларга тажрибали ўйинчиларнинг тўп тепиш ўйин сирларини «Косонсойчи» футбол майдонида Олий лига командаларининг тўп суриш сирларини жуда эътибор билан эгаллаб боришади.

Маҳаллалар футбол командалари билан бўлган мусобақаларда доимо ғалабага эришиб келди.

Маҳаллалар орасида «Чорбоғ» командаси биринчи ўринни эгаллаб ғолиб бўлди.

Шаҳар ҳокимлигининг қарори билан чет элда тайёрланган магнитафон, фахрий ёрлиқ, қимматбаҳо буюмлар билан мукофотланди.

Жамоа сардори Мусахон Оппоқов, муовини Исомиддин Мўминовларни чет элда ишланган буюм билан тақдирлади. «Чорбоғ» маҳалла фуқаролар кенгаши йиғин раиси Дадахон Эшонов командани келгуси мавсум ўйинларига ҳар томонлама пухта тайёрлаш учун барча имкониятлар яратиш ҳақида томошабинлар олдида гапирди.

Пардабой БУХОРОВ,
Косонсойлик меҳнат фахрийси.

«Обуна-97»

АЙТАР СЎЗИМИЗ БОР

«Жўжани кузда санайдилар», деган гап кўпроқ деҳқонларга тегишли. Чунки йил бўйи пешона тери эвазига етиштирилган ҳосил кузда йиғилади. Ҳисоб-китоб қилинади. Бу гап бугунги кунда газета ва журнал таҳририятларига ҳам мантиқан тегишлидек. Чунки кузда асосий обуна мавсуми бошланади. Таҳририятлар обуначиларнинг талаб ва истакларидан келиб чиқиб, келгуси йил ишларини режалаштириб оладилар. Йил бўйи қилинган меҳнатнинг самараси, бир сўз билан айтганда мухлислар қалбига қанчалик йўл топилгани обуна мавсумида маълум бўлиб қолади.

1997 йил учун барча нашрларга обуна бошланганига ҳали унча кўп вақт бўлгани йўқ. Шу жумладан, Сизнинг севимли газетангиз «Туркистон»га ҳам.

Азиз муштарий! Ўтиб бораётган йилимизда имкон қадар сизларни қизиқтирган мавзуларни ёрита олдик. Унинг қанчалик ростлигини сизлардан келаётган мактублардан билиб турибмиз. 1997 йилда ҳам сизлар мамлакатимизда амалга оширилаётган улкан ишлардан бохабар бўласиз. Ватанимизнинг нефть ва ғалла мустақиллиги йўлида мавзуси билан тер тўкаётган ёшлар меҳнати газетамизнинг асосий мавзуси бўлиб қолади. Асакадаги автомобиль заводидан автосаноат тармоғи бошқа корхоналаридан репортажлар, қишлоқда кичик ва ўрта бизнесни ривожлантириш одимлари, фермер хўжаликлар муаммолари, ёшларнинг яратувчанлик ишлари газетамизда ўз аксини топади.

«Туркистон» ёшлар газетаси. Ёшлик инсон умрининг энг гўзал, қайтарилмас фаслидир. Муҳаббат дардида ёнаётган мухлисларимиз учун «Ўн саккизга кирмаган ким бор» саҳифаси уларни пок севгига ва вафога ундайди. Ҳали бу мавзуда турли соҳа вакилларининг ва дунё кўрган кишиларнинг сиз ёшларга айтадиган гаплари кўп. Уларнинг дилидаги сўзлари сизларнинг «Кўнгил мулки»нгизга айланади. Келин-куёв бўлиш ниятида юрган ёшларни эса врачларимизнинг «Қулоққа айтадиган гап»лари, маслаҳатлари келгуси йилги ижодий режаларимиздан жой олган. «Ёшлар ва ҳуқуқ» саҳифамизда жиноят кўчасига кириб, ўзлигини йўқотган айрим ёшларнинг аччиқ ҳаёти ҳақида суд очеркларини ўқийсиз. «Ҳумо» номли талабалар саҳифамизда юртимиз бахти бўлган ёшларнинг ўқиши, ҳаёти ва муаммоларидан ҳикоя қиламиз.

Газетамизнинг ҳар бир сонини ўқиб бораётган муштарий ижодий жамоамизнинг ёшлар ижодига хайрихоҳ эканлигига ишонч ҳосил қилади. Чунки газетамизда «Янги номлар»га алоҳида эътибор қаратилган. Келгуси йил ҳам ижод оламига қадам қўяётган ёшларга газета саҳифаларидан кенг ўрин берилади.

Спорт билан ёшликни бир-биридан айри тасаввур этиб бўлмайди. Бу мавзуда қалам тебратаётган ёш журналистларимиз нафақат юртимиз спорти билан, балки сизларни чет эл ўйингоҳларидаги воқеалардан ҳам воқиф қилади.

Мактубни халқимиз дил ойнаси дейишади. Сизнинг бизга ёзган ширин каломингиз, дил изҳорингиз газетамиз саҳифаларини гулзордаги атиргулдек безашига ишонтирамиз. Бундан ташқари таҳририятга келган шикоят хатларининг ҳар бири назоратда бўлади. Мухбирларимиз улар асосида «Бир хат изидан» рукни асосида мақолалар тайёрлайди. Мактубларингиз асосида «Муштарийлардан мактублар» саҳифаларини тайёрлаб, эътиборларингизга тақдим қилиш ниятимиз бор.

Азиз муштарий! Ушбу мухтасаргина баённомамизда келгуси ижодий режаларимизнинг ҳаммасини айтиш имкониятига эга эмасмиз. Мақсадимиз сизлар қидирган мавзуларни газета саҳифаларида ёритиш, дилингизга маъқул келадиган сўзларни айтиш. Бунинг учун эса сиз фақат «Туркистон»га обуна бўлсангиз бас. Ўйлаймизки, келгуси йил ҳам сиз биз билан бирга бўласиз. Ниятимиз «Ассалому алайкум, азиз муштарий!» деб хонадонингизга кириб борган «Туркистон» газетаси оилангизга бахт, тўкинлик ва меҳр-оқибат олиб киришига биз чин дилдан ишонамиз!

Футбол

ҲАМЛА ҲАМ КЕРАК, ҲИЙЛА ҲАМ!

Миллий биринчилигимизда деярли ҳамма нарса аниқ бўлди — охирги тур фақатгина АСКнинг «ҳамдард»инию, жамоаларнинг якуний ўринларини аниқлаб беради холос. Биринчи лигамизда ҳам «Зарафшон» билан «Чилонзор» издошларидан анча илгарилаб кетиб, йўлланмани нақд қилиб қўйишди ҳисоби. Демак, кубок ўйинларини инобатга олмаганда, келаси мавсумгача футболдан қўлни ювиб қўлтиққа урса ҳам бўларкан-да. Тўғри, ҳали олдинда XI Осиё кубоги мусобақалари ҳам бор. Хўш, Осиёга нимамиз, тўғрироғи кимимиз билан борамиз? Агар саволни яна-да аниқроқ қўядиган бўлсак, Осиёда бизни нималар, тўғрироғи кимлар кутяпти? Келинглар, яхшиси гуруҳлардаги имкониятларнию, кимнинг кучлироқ иштирок этиши кутилаётганини кўриб чиқсак. Хабарингиз бор, 12 та жамоа тўрттадан уч гуруҳга бўлиниб куч синашади. Дастлабки гуруҳда БАА ва Қурия жамоалари Индонезия ва Қувайтта қараганда кучлироқ экани ўз-ўзидан маълум, сабаби БААга мезбон эканлиги «плюс» бўлса, Қуриянинг Хиросимадаги «триумф»и ҳали-ҳали ёдимиздан кўтарилгани йўқ. «В» гуруҳида Саудия Арабистонининг ғалабаси тахмин қилинмоқда. Иккинчи ўринни ким олишига келганда эса бир нима дейиш қийин.

Эрон ва Ироқ терма жамоалари ҳам (улар бизга кубок ўйинларидан яхши маълум), Таиландлик футболчилар ҳам бугунги кунда деярли тенг кучга эга. Ниҳоят, «С» гуруҳида бизнинг юртдошларимиз тўп суришади. Рақиблари Япония, Хитой ва Сурия осонликча енгилиб беришмаса керак. Осиёлик мутахассислар Ўзбекистонни ўз гуруҳида учинчи ўринни олади, деб тахмин қилишмоқда. Сабаби, терма жамоамиз Хиросимадан кейин ўзини умуман кўрсата олгани йўқ. Тожикистон билан ўтказилган жавоб учрашувидаги йирик ғалаба эса рейтингни кўтариш ўрнига янаям тушириб юборди. Ўйинни кузатган ОоК ходимлари ҳам илиқ фикрлар билдиришгани йўқ. Хўш, унда бу ёги нима бўлади. Тўғри, «Майдон — текис, тўп - юмалоқ», деган гап бор, тасодиф юз бериб, бу сафар ҳам биринчиликни қўлга киритишимиз мумкин, лекин бизга тасодиф керакмикан?!

Хитойни жуда яхши танимиз, тўғрироғи улар ўзларини жуда яхши танитишган. Лекин, 2:4 нинг аламини ҳам шу биринчиликда қўшиб олмоқчи эканликлари бизни бир оз хавотирга солади. Хиросимада Япония билан дуч келмаганимизга қувонган эдик, лекин ҳозирда уларнинг «Г» лигасидаги ўйинларни кузатиб, Арабистондаги учрашувнинг оқибати қанақа бўларкин, деб ўйланиб қоламиз. Сурияга келсак, нотаниш рақибдан қўрқ, дейишганидек, улар билан ҳам бирор марта «қўл бериб кўришмаганимизга» ачиниб кетамиз. Лекин, қувонарли томони — учала гуруҳдаги учинчи ўрин соҳибларидан иккитаси ҳам баҳсни давом эттира олади. Ҳеч бўлмаса, учинчи ўринни олиб 1/4 финалга чиқармиз. У ёғи кейин бир гап бўлар.

Хуллас, минг тахмин қилмайлик, минг қўрқиб-қўрқитмайлик, барча нарса декабрда аниқ бўлади. Юртдошларимиз ҳар доимгидек кутилмаган ўйин намойиш этишади, деб ўйлаймиз (Кутилмаган ўйин эса рақибларни доимо қийнаб қўйган). Бундай ноқулай пайтда (Шуҳрат ва Миржалол жароҳатдан тўлиқ кутилгани йўқ) уюштирилган бу биринчилик олдидан футболчиларимизга ҳар доимгидек (!) омад ёр бўлсин. Биз эса финал ўйинидан сўнг гимнимиз янграшини жуда-жуда хоҳлардик.

Авазбек БЕРДИҚУЛОВ

Муассис:
ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАРИНИНГ «КАМОЛОТ» ЖАМҒАРМАСИ
Ҳомий:
ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ «МАТБУОТ ТАРҚАТИШ УЮШМАСИ» АССОЦИАЦИЯСИ

Бош муҳаррир Абдуқодир НИЁЗОВ

Навбатчи муҳаррир: Суннат АЗЛАРОВ, навбатчи: Феруза ОРИПОВА.

ТАҲРИРИЯТ:
Қабулхона — 36-56-58, 33-95-97; хатлар бўлими — 36-54-64; тижорат бўлими — 33-79-69; ижодкор ёшлар бўлими — 36-54-64; спорт, харбий ватанпарварлик бўлими — 36-58-93, котибият — 36-58-48.

МАНЗИЛИМИЗ:
700083 Тошкент Матбуотчилар кўчаси, 32—уй
Нашр кўрсаткичи 64607

Муаллифлар фикри таҳририят нуқтаи назаридан фарқланиши мумкин.

Реклама ва эълонлар учун тел.: 33-95-97, 33-79-69

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 00012
«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси
Буюртма Г. — 0635.
Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41
Ҳажми — 2 табоқ Тираж: 8913.
Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди.
Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А-2
Босишга топшириш вақти ——20.30
1 2 3 4 5 6